

Szakmai Program

Balatonboglári Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde

Elfogadás dátuma

Alkalmazotti közösség : 2014. június

Balatonboglár Városi Önkormányzat Képviselő- testülete: 2014.

Tervezett felülvizsgálat időpontja: 2019

Készült: 2014.junius 25.

Készítette: Tormáné Burics Ágnes és
Szabolcsi Csabáné

Bevezetés

Jogszabályi háttér

Balatonboglár Város Önkormányzat képviselő-testülete 124/2014.(V.29) KT .határoza

Balatonboglár Város Önkormányzat Képviselő-testülete 2014. szeptember 1. napjától Balatonboglár Mátyás király u 5. szám alatti székhellyel, Balatonboglári Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde néven többcélú közös igazgatású intézményt hoz létre. A Képviselő-testület a mindenkor évi költségvetése keretében biztosítja a Balatonboglári Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde működésének anyagi, tárgyi, technikai és személyi feltételeit.

Az intézmény adatai

neve: Balatonboglári Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde
intézményegység neve: Bölcsőde
címe: Balatonboglár Mátyás király u.5.
OM azonosító 202332
alapító okirat módosítása: 126/2014(V.29) KT
törzsszáma:
óvodai csoportok száma: 7
bölcsődei csoportok száma: 1

az intézmény bemutatása

Részlet a városi honlapról:

„Balatonboglár Város Önkormányzata az Új Széchenyi Terv pályázatán 120 millió Ft vissza nem térítendő pályázatot nyert a Hétszínvirág Óvoda fejlesztésére. A beruházás 100%-ban a Széchenyi Terv támogatásával valósul meg.

A fejlesztés keretében az óvoda egy új csoportszobával bővül, egy bölcsődei csoportszoba is kialakításra kerül, 160m² tetőtér beépítése kerül kiszolgáló funkciókkal, hő szigetelik a külső homlokzatot, lecserélik a nyílászárókat, a belső burkolatokat, a tetőt, az elektromos hálózatot, a lámpatesteket, a víz és szennyvíz hálózatot, a gázkazánt, a fűtési rendszert. A meleg víz előállítására napkollektorokat építenek, felújítják a vizes blokkokat és a villámhárító rendszert. Az épület akadály mentesítve lesz. A kivitelezés várhatóan 2013. júliusában indul és 2014. júniusában fejeződik be.”

Az intézmény így alkalmas 7 óvodai és egy bölcsődei csoport elhelyezésére. A gyerekek számára kialakított öltöző és mosdó helyiségek most lettek teljesen felújítva, minden

mosdóban zuhanyzó is ki lett alakítva. Az intézményben tornaszoba, fejlesztő és logopédia szoba is található. A két tálaló konyha és a tejkonyha szintén teljes felújításon esett át. Az intézményben főzés nincs, csak tálalás és mosogatás.

A dolgozók számára öltöző, irodák, nevelői szoba, mosókonyha a tetőtérben kapott helyet. Az épületben minden megtalálható, ami a modern, korszerű intézményi elvárásoknak megfelel.

Az épület berendezési tárgyai csak az új óvodai csoportszoba bútorzatával bővültek, a többi helyiség a két intézmény meglévő bútorzatával kerül berendezésre. Az egyéb eszközök terén az intézmény ellátottsága megfelelő, a játékok, fejlesztő eszközök az elmúlt évek során és várhatóan a jövőben is folyamatosan bővülnek.

Az intézmény két elkülönülő játszóudvar résszel rendelkezik, a bölcsőde számára biztosított terület rendezésére a pályázat során sor kerül, míg az óvodai rész az eddigi szokás szerint a szülői munkaközösség és a Gyermekbirodalom Alapítvány támogatásával szépül.

az intézmény működésének közös értékrendjei

- Otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkör biztosítása.
- Másság elfogadása, empátia, tolerancia.
- Egyéni bánásmód alkalmazása.
- Problémák rugalmas kezelése, szabály és szokásrendszer kialakítása
- Gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, egészséges táplálkozás biztosítása
- Higiénikus, tiszta környezet kialakítása
- Testápolás, levegőztetés, pihenés, és megfelelő ruházat fontosságának előtérbe helyezése
- Gyermek egészségének védelme, megóvása, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak kialakítása,

az intézmény közös céljai

- Gyermekek gondozása, nevelése.
- Biztosítani mind a bölcsődés, mind az óvodás korosztály számára a fejlődésüket leginkább segítő körülményeket
- Az intézmény szakmailag önálló bölcsödéből és óvodából áll, de a programjaikat összehangolva együtt működve tevékenykedik, a gyermekek a szülők és a város elvárásának megfelelően az érvényes törvények függvényében

a szakmai program

A szakmai tekintetben önálló óvoda és bölcsőde saját szakmai programja alapján végzi a napi tevékenységet.

Szakmai program
Balatonboglári Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde

Éves munkaterveiket összehangolva készítik el, melyek főleg az ünnepek rendezvények tekintetében és a megfelelő átmenet biztosítása érdekében bírnak jelentőséggel.

A HÉTSZÍN VIRÁG ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

1. Az óvoda bemutatása

1.1. Helyzetelemzés

Balatonbogláron 1924. óta üzemel óvoda, melyet 1948 tavaszi államosításig a Szociális Missziótársulat nővérei működtettek.

1981 március 30-án átadásra került az új óvodai épületszárny, innentől 8 csoporttal működött az óvoda. 2008. augusztus 15-től a Boglári Általános Iskola Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda tagintézménye lett egészen 2013. január 1-jéig, majd Balatonboglári Hétszínvirág Óvoda néven 6 csoporttal ismét önálló intézményként működik.

2014 szeptember 1-től Balatonboglári Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde néven közös igazgatású intézményként 7 óvodai csoporttal működik.

Az óvodai nevelés meghatározó dokumentuma az Országos Óvodai Alapprogram. 1998-99 tanévtől az óvodáknak helyi nevelési programot kellett írni vagy adaptálni, mely az alapprogramra épül, de az intézmény sajátosságait a helyi lehetőségeket is figyelembe veszi.

Több programmal való ismerkedés után azért találta a nevelő testületünk az Epochális programot a legideálisabbnak óvodánk számára, mert minden lehetőség adott volt a megvalósításához. (Balaton vízi világa, Várdomb, Temető domb, szőlővel beültetett területek) és szemléletében összecseng az Országos Óvodai Alapprogramban megfogalmazottakkal. Különösen nem igényelt eszközpótlást, kevés anyagi vonzattal járt a program bevezetése. A módszer legnagyobb pozitívumának láttuk az 5-6 gyermekkel való mikro csoportos tanulást, ahol az egyéni különbségekre építve differenciálással lehet elősegíteni minden gyermek önmagához képest való fejlődését. Nevelőtestületünk minden tagja nagy lehetőséget látott abban, hogy ezzel a módszerrel megfelelőképpen tudjuk – önmagához mérten – fejleszteni, iskolára előkészíteni gyermekeinket, és segítséget tudunk nyújtani a „mássággal” küzdő gyermekek számára is.

Az elmúlt évek során a gyakorlat bizonyította, a partneri visszajelzések igazolták, hogy jól döntöttünk, amikor az Epochális programot választottuk.

Fejlődést követve 2009/2010-es tanévben 2 csoportban, majd 2010/2011-es tanévtől mind a 6 csoportban részleges formában bevezetésre került a Kompetencia Oktatás-Nevelés az óvodánkban., melyet beledolgoztuk az Epochális Helyi Nevelési Programunkba. Ezzel a programcsomaggal színesíteni, gazdagítani szeretnénk az Epochális Programunkat.

Mindannyiunk felelőssége, hogy a leírtak a valósággal összecsengjenek, hogy a céljaink megvalósuljanak, és boldog gyermekkort biztosítsunk az óvodás gyermekeinknek.

1.2. Erőforrás elemek

Épület

Az úgynevezett új rész tetőszerkezete 2004-ben a beázások miatt átépítésre került, mely során a termék belmagasságát is csökkentették. Tehát rendelkezik az óvoda 2004-től: 6 csoportszobával, 1 fejlesztő, 1 logopédiai teremmel, 1 tornaszobával, 1 beteg elkülönítővel, 6 gyermekmosdóval, 2 irodai helyiséggel, 2 tálaló konyhával.

A bővítésnek köszönhetően az épületet teljes körűen felújították, víz, villany fűtés, külső szigetelés, tetőcsere, tetőtér kialakítás megtörtént, 2 csoportszobával bővült. Az épület gázfűtéssel működik, a telefon és internethasználat megoldott. Az óvoda udvara tágas.

Infrastruktúra

Hétszínvirág Óvoda Balatonbogláron a Mátyás király utcában, csendes helyen található. Az óvodának saját konyhája nincs, 2004 februárjában teljesítettük a HACCP előírásait.

2. SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEK

2.1. Személyi feltételek

A nevelőtestület

Az óvoda nevelőtestülete 15 tagú,

Ebből 1 fő intézményvezető,

Kistérségi társulással való szerződés alapján a logopédiai, pszichológiai, gyógytestnevelői munkakörhöz ők adják a szakembert.

Speciális végzettségek:

- 1 óvónő Gerinctorna és lábboltozat javító tanfolyam
- 1 óvónő Drámajáték vezetői oklevél, közoktatás vezetői szakvizsga
- 1 fő Fejlesztő- gyógypedagógus, óvodapedagógusi végzettséggel

A pedagógiai munkát segítőik köre

Az intézményben 7 dajka dolgozik, minden dajka szakképzettséggel rendelkezik.

Egyéb munkakörök:

- 1 óvodatitkár
- 2 pedagógiai asszisztens

Együttműködésünkben elsődleges a tolerancia, a nyitott óvoda biztosítása, mi óvónők emberi magatartásunkkal, szakmai felkészültségünkkel igyekszünk modellértékűek lenni.

A szülőket minden évben tájékoztatjuk arról, hogy nevelési módszereink közé bevettük a Kompetencia alapú Oktatás –Nevelést, mely jól illeszkedik a mi Epochális Nevelési Programunkhoz.

2.2. Tárgyi felszereltség

Óvodánk rendelkezik a helyi nevelési programunk és a kompetencia alapú oktatás –nevelés módszereinek megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épülete, udvara, berendezései úgy lettek kialakítva, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelel testméreteiknek, biztosítja az egészségük megőrzését, fejlődését. Lehetőség van játékgényük kielégítésére. A felújításra, korszerűsítésre 2012-ben pályázaton komoly összeget nyert a fenntartó, melynek megvalósulása után az intézmény valóban minden igénynek tökéletesen meg felel..

A tárgyi felszerelések, melyeket a gyerekek használnak, úgy vannak elhelyezve, hogy könnyen hozzáférhetőek és biztonságosak.

3. A PROGRAM ALAPELVEI, CÉLJAI FELADATAI

3.1. A program alelvei

- megteremteni az óvodás gyermekeink fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit
- a gyermekeket megillető jogok, az egyenlő hozzáférés biztosítása.
- az egyéni bánásmód, képességfejlesztés, a személyiségfejlesztés, a gyermek szeretete,
- a gyermek érdekeinek képviselése, a pozitív hitre épülő nevelés, a kudarcmentesség biztosítása,
- egész napos szabad játék, folyamatosság, kötetlenség,
- a máság tisztelete, a gyermekek feltétel nélküli elfogadása, testi-lelki egyensúlyának békéjének megteremtése, megőrzése,
- óvodai nevelésünkben alkalmazott pedagógiai intézkedések a gyermeki személyiséghez igazodnak,
- az integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét,
- esetleges nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét,
- a gyermekek komplex készség, képesség fejlesztése, tapasztalati úton, sokoldalú cselekvésen keresztül szerezzék meg azt a használható tudást, amely a következő életszakaszt alapozza meg.
- közvetetten segítjük az iskolai közösségbe való beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását,
- a pedagógusokra és az óvoda minden dolgozójára a hitelesség, empátia és a toleráns magatartás jellemző,
- gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása, nyitott, rugalmas rendszerben, -mely az egyéni adottságok és lehetőségek figyelembevételével, a gyermek fejlődési üteméhez, sajátos nevelési igényéhez igazítja a fejlesztést.
- az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartása, az egyenlő hozzáférés biztosításával,
- a gyermeket gondoskodás és különleges védelem illeti meg, figyelembe véve fejlődő személyiségét.
- óvodai nevelésünkben érvényesülnek az innovatív pedagógiai törekvések, mely megkötetéseket csak a gyermek érdekében tartalmaz
- egészséges életmódra nevelés, természet szeretetére nevelés,
- az óvodai nevelés nem hivatott átvenni a családi nevelés feladatait, azt kiegészíti, gazdagítja,

3.2. A program célja:

- „Egyéni képességfejlesztés, mindig az adott gyermek aktuális fejlettségéből kiindulva, természetes környezetben, öntevékeny részvétellel szerzett tapasztalatokra építve.
- Szeretetteljes, a gyermek érdekeit, egyéni igényeit szem előtt tartó óvodai nevelés.
- Sikerorientált, színesen kommunikáló, a környezetben jól eligazodó, problémájukra - aktívan közreműködve -, saját megoldást találó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező gyerekek nevelése.

- Természetszeretet kialakítása.”
- Közvetlen és tágabb környezetünk folyamatos és tevékeny megismertetésével a környezetvédelem iránti igény megalapozása, kialakítása.
- Egészséges életmód iránti igény kialakítása, a légzés – testtartás - izomzat együttes fejlesztése játékos gyakorlatok segítségével. Az óvodáskor az a periódus, ami a maga csodálatos sokszínűségével a mozgás legsokoldalúbb lehetőségét rejt magában. Egyben a személyiség fejlődésének döntő időszaka, amikor ki kell alakítani a mozgás, a tréning igényét megfelelő edzéssel, erejük, állóképességük folyamatos fejlesztését.
- Gyermekközpontú, befogadó óvodai nevelés, melynek megfelelően a gyermeki személyiség teljes kibontakozására törekszünk.
- Biztosítjuk minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

3.3. Az óvodai nevelés alapfeladatai, fejlesztés területei:

Értelmi nevelés:

- Gyermek érdeklődéseinek, kíváncsiságának kielégítése, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire építve biztosítani a változatos tevékenységeket
- Személyre szabott játékos feladatadás a tanulás során, melyben egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlás, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.
- Fokozott figyelem az anyanyelvi nevelésre, mely valamennyi tevékenységi forma keretén belül megvalósítandó feladat. Fontos a gyermek természetes beszéd otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtése és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése, a gyermek meghallgatása, a kérdések támogatása.
Kreativitás kibontakozásának segítése az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
Eltérő fejlettségű, érési ütemű gyermekeket egyéni, differenciált bánásmóddal fejlesztjük, amely minden gyermeket megillet. Felzárkóztatásukhoz fontos a szakember segítése (fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus).

Közösségi életre történő felkészítés

- Érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkör biztosítása.
- Máság elfogadása, empátia, tolerancia.
- Egyéni bánásmód alkalmazása.
- Problémák rugalmas kezelése, szabály és szokásrendszer kialakítása.
- Pozitív érzelmi attitűd óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek között.
- Meleg - korlátozó - engedékeny nevelési attitűddel igyekszünk biztosítani, hogy bennünk társra, természetes támaszra találjanak.
- Sajátos törődés és szakemberek segítése a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, fogyatékos, hátrányos helyzetű gyermekek esetében.
- Más gyermekkel és felnőttekkel való kapcsolatok során pozitív, kedvező hatások, élmények érik a gyermeket.

- A gyermek az óvodapedagógusban és az óvodában dolgozóknál társra, ha kell, természetes támaszra találjon.

Egészségnevelési és környezeti nevelés

Óvodai nevelésünk egyik alapvető feladata a gyerekek testi-lelki szükségleteinek kielégítése, a testi-lelki harmónia megteremtése. A lelki egészség megteremtéséhez és megőrzéséhez biztosítjuk a gyerekek számára fontos biztonságos, szeretetteljes légkört.

A biztonságot, rendszerességet teremtjük meg a rugalmas napirenddel is, melyben vannak visszatérő, megközelítően ugyanabban az időpontban végzett tevékenységeink. Ez segíti a gyermeket eligazodni az időben, szabályozni tevékenységeit, ritmust ad napjának, és mindezek kihatnak életfolyamataira. Nagy hangsúlyt fektetünk az egyéni bánásmódra, mindig az adott gyerek aktuális fejlettségéből indulunk ki. Arra törekszünk, hogy a gyerekeket már óvodába lépéstől kezdve kedvező érzelmi hatások ériék. (óvónő gondoskodó, empatikus személyisége, biztonságot, esztétikumot nyújtó környezet)

A gondozásnak programunkban alapvető szerepe van, az egész óvodai életet átszövi. (öltözködés, testápolás, étkezés, önkiszolgáló tevékenységek). Elsősorban az óvodapedagógus feladata, aki folyamatos odafigyeléssel biztosítja a gyerekek komfortérzetét. Csak a gyerekek jó közérzete adhat alapot az összes óvodai tevékenységhez. A legjobban szervezett tevékenység is csak akkor lehet fejlesztő hatású, ha azt a gyermek kellemes, biztonságos környezetben, örömmel végzi. A gondoskodási feladatok teljesítése bensőséges felnőtt-gyermek kapcsolatot feltételez. Fontosnak tartjuk a szabadság és önállóság érvényesülését: a gyermek szükségleteit a nap folyamán bármikor kielégítheti (ha szomjas, ihat, ha fázik, felöltözhet, mozgásigényét kielégítheti stb.) Mindent, amit el tud, és el akar végezni, azt elvégezheti egyedül, önállóan, de ha szüksége van rá, biztosítjuk számára a segítséget. E területen is érvényesítjük az egyéni bánásmódot, hiszen a gyerekek szükségletei is különbözőek.

A sokféle mozgáslehetőség, melyet biztosítunk a programunkban, kedvezően befolyásolja az egész szervezet fejlődését. A kötelező testnevelés foglalkozások mellett játékidőben az udvaron is biztosítunk a gyerekeknek szabadon választott mozgásos tevékenységet.

Arra törekszünk, hogy a gyerekek minél többet tartózkodjanak, mozogjanak a szabad levegőn minden évszakban. Az udvari testnevelés, játék mellett kirándulásokat, sétákat szervezünk. A szabadban is biztosítjuk a gyerekek számára a folyadékpótlást, ügyelünk az időjárásnak megfelelő, kényelmes ruházatra. A nyári időszakban biztosítjuk a pancsolás, zuhanyozás és a napfürdőzés lehetőségét, fokozott figyelmet szentelve a napvédelemnek.

A gyermekek pihenéséhez nyugodt légkört teremtünk, (friss levegő, kényelmes ruházat, simogatás, mese, stb.) Figyelembe vesszük az eltérő igényeket: aki kialudta magát, felkelhet, csendben tevékenykedhet, aki fáradt, tovább alhat.

Az egészséges táplálkozás szokásának kialakítása érdekében kiegészítjük a gyerekek óvodai étrendjét, (zöldségekkel, gyümölcsökkel, magvakkal, müzlivel, stb.) hogy változatosabb legyen, hogy megkedveltessünk új ízeket, és egyben jobban fedezze az óvodások magas vitaminszükségletét. Minden héten zöldség, illetve gyümölcsnapot tartunk. Ünnepeinken is (névnapok, születésnapok, karácsony, farsang) előtérbe helyezzük az egészséges

finomságokat, kizorítva az elhízást, fogszuvasodást előidéző cukros édességeket, egészségtelen csipszeket. Ügyelünk, hogy a gyerekek a nap folyamán elegendő folyadékot fogyasszanak.

Az étkezések családi légkörben zajlanak, a gyerekek csendben beszélgethetnek. Ösztönözzük őket, hogy a mindent kóstoljanak meg, de ha valami nem ízlik, azt nem erőltetjük. A szülők számára faliújságon elérhető az óvodai étrend, így lehetőségük van otthon a kiegészítő étrend megtervezésére.

Nagy hangsúlyt fektetünk a higiénés szabályok betartására: a tárgyi feltételek megteremtésére, (tisztálkodási eszközök biztosítása, cseréje) a környezet tisztán tartására, portalanításra, szükség szerinti fertőtlenítésre, a folyamatos szellőztetésre.

A gyerekek testi épségének védelme és a baleset megelőzés magába foglalja a személyi, tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését, karbantartását, a hibaforrások megszüntetését. A gyerekeket önmaguk, és társaik testi épségének megóvására neveljük.

Az óvodapedagógus fontos feladata az anamnézis felvétel közben felderített, az óvodai közösségbe kerülést nem akadályozó kisebb rendellenességek regisztrálása. (krupp, asztmatikus, allergiás tünetek, epilepszia, lázgörcs) Az ezekkel kapcsolatos tennivalókat elsajátítjuk. Jó kapcsolatot alakítottunk az óvoda orvosával és a védőnővel, rendszeresen látogatnak mindet.

Az egészségnevelés a játékban, illetve a tanulási tevékenységben is jelen van. A környezeti epochákban jól megfogalmazhatóak a különböző egészségneveléssel, egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek. Ezek feldolgozása, átadása a gyerekek értelmi fejlettségét figyelembe véve játékos formában történik. (pl. tisztaság, egészség, betegség, testünk öltözködés, stb.)

Gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, egészséges táplálkozás biztosítása

- higiénikus, tiszta környezet kialakítása
- testápolás, levegőztetés, pihenés, és megfelelő ruházat fontosságának előtérbe helyezése
- gyermek egészségének védelme, megóvása, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak kialakítása,

4. A PROGRAM PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KONCEPCIÓJA

„Az óvodai nevelés csak szeretetteljes, meleg légkörben lehetséges. Az óvónő szerető, védő, óvó gondoskodása, az óvónői szeretetben való megmártózás, a simogató kéz melege, a mosolygó, biztató tekintet, a körülölelő védettség adja meg a gyermek számára az érzelmi biztonságot, mely a kiegyensúlyozott fejlődés feltétele.

Az óvodai nevelésnek mércéje a gyermek gondozottsága, a stabil egészségügyi szokásrendszer, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.”

- Egészséges életvitel igényének alakítása, a mindennapos mozgás lehetőségén keresztül, a helyi lehetőségek kihasználásával. Az óvodás korú gyermek mozgáskoordinációjának kialakítása majdnem olyan fontos, mint a helyes beszéd megtanítása. Tulajdonképpen a fejlődő szervezetnek anatómiailag a legmegfelelőbb legyen. Tehát ne alakuljon ki a korai gerincferdülés, a lábboltozat elváltozásai, testi deformitás.

„Az óvodába kerülő gyermek fejlődésének lényeges összetevője a szocializáció. A fejlődéshez biztosítani kell:

- a gyermek alakuló kapcsolatait felnőttel és társaival pozitív érzelmi töltés jellemezze,
- én tudatának én érvényesítő törekvésének és szociális érzékenységének együttes fejlődését,
- hogy utánzással – felnőtt, nagyobb társ -, természetes élethelyzetekben megtanulják az együttélés, együttműködés szabályait. Gyakorolják a toleráns viselkedést, fejlődjék empátiás képességük, természetességgel elfogadják a másságot.

Sokszínű tevékenységben alkalmazkodjanak egymáshoz, a közösségben kialakul az önérvényesítés és alkalmazkodás helyes aránya. Gazdag, interaktív viszonyban konfliktusok is keletkezhetnek, melyek megtanítják a gyermekekkel a feszültségek, ellentétek, különböző igények kulturált megoldását, levezetését. Arra kell nevelni őket, hogy problémáikat igyekezzenek saját maguk megoldani.

A gyermek érzelmeinek, szemléletének, gondolkodásának stb. fejlődését nagy vonásaiban egyező időrend jellemzi, és sok az egyező jegy az azonos korú gyermekek magatartásában is.

A gyermek megismerésének az életkori sajátosságok tanulmányozása fontos feltétele – érési jelzésnek tekinthetők - ahhoz azonban, hogy magát az egyént megismerjük, az egyes gyermeket kell jól megfigyelni, mert az életkorra jellemző fejlettségtől jelentős egyéni eltérések lehetnek. Minden gyermek egyedi, egyszeri és csak saját képességeinek vizsgálatával lehet meghatározni fejlettségi szintjét. Ez az egyéni képességfejlesztés kiindulópontja.

A képességek fejlettsége az óvodáskorban elsősorban tevékenységben érhető tetten, és fejlesztése is a megtervezhető tevékenységben hatékony

A pedagógiai folyamatban a fejlesztő feladatokat a fokozatok figyelembevételével célszerű megtervezni, majd a gyermek tényleges fejlődési üteméhez kell igazítani.

- Életkoruknak megfelelően vegyenek részt a környezetük kialakításában. A természetes anyagok alkalmazásával formáljuk a gyermek ízlésvilágát, megszerettetjük és védjük a természetet. Kialakítjuk a pozitív érzelmi viszonyon keresztül a szűkebb környezethez való kötődést.

4.1 A hatékony képességfejlesztés kritériumai:

- Bátran kérdezzenek, kérdéseikre igényeljük a választást és mondják el a gondolataikat.

A tanulás lehetséges formái:

- utánzásos, minta.- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati probléma megoldás,

Alkalmazzák az óvodapedagógusok a TÁMOP 3.1.4. pályázat során Jó gyakorlatként átvett Készség és képességfejlesztés című anyagot, melyet a program 1.sz. melléklete tartalmazza

4.2. A tanulásról, a tanulás szervezeti formája

A tanulás óvodás korban elsősorban játékos cselekvésben megy végbe. Az eredményes tanulás alapja a megismerő folyamat és a tevékenység, cselekvéses összekapcsolódása.

Az óvodáskorúak tanulásában jelentős szerepe van a modellkövetésnek, utánzásnak és a belátásos tanulásnak. Ez fokozza a felnőtt felelősségét, hisz minden tevékenységük, minden megnyilvánulásuk, minta a gyermek számára. Tudni kell azt is, hogy a gyermek nemcsak magát a tevékenységet utánozhatja, hanem az óvónő tevékenységhez való viszonyát is.

A beszéd fontos eleme a tanulásnak. A valóságos kommunikációs helyzetek – beszélgetés, kérdés, spontán közlés – elősegítik a gondolkodás fejlődését, a tanulás eredményességét.

- Pontosan, érthetően, egyszerűen fogalmazunk, és adjuk a feladatokat a gyermek számára.
- Egészséges optimizmusunk és pozitív gondolkodásunk áthatja napi tevékenységeinket.
- A gyermekek a nap bármely időszakában bátran elmondhatják élményeiket, problémáikat.
- A kötetlen tevékenységek a nap folyamán az érdeklődést, a kíváncsiságot fokozzák.
- Jussanak el a nagycsoportosok arra a szintre, hogy ne csak az eszköz, hanem a tudás utáni vágy is motiválja őket.

„A spontán tanulási helyzetek mellett szükség van az óvónő által rendszeresen kínált, megismerő tevékenységekre. A program szerinti megismerés eltér a hagyományos tanulástól. Ennek egyértelmű igazolása az epochális rendszer és az egyéni fejlesztés középpontba állítása. A program gyermekszemléletével nem egyeztethető össze a kötelező foglalkozások – kivétel a testnevelés foglalkozás – szervezése. A kötelezőség, az ebből eredő tömeges jelenlét, a gyakori kudarc, az önérvényesítési igény, egyéni szükséglet háttérbe szorulása fokozatosan visszaszorítja óvodáskorban a belsőből eredő kíváncsiságot, érdeklődést, gátolja az autonóm önirányítás, önszabályozás kialakítását.

Nem használható a kezdeményezés szó sem, mert a megismerés szervezéséhez, a gyermek érdeklődésének felkeltéséhez semmilyen mesterséges motiváció nem szükséges. Az a szerencsés és kívánatos, hogy ha maga a tevékenység vonzza a gyereket, a megismerés öröme, élménye, sikere motiválja, nem valamilyen külső felhívó inger. A megismerést kötetlen, játékba ágyazott tanulási folyamatnak nevezzük, ami annyit jelent, hogy a gyermek számára a részvétel önkéntes, az óvónő pedig a megfelelő helyen teremti a tanulás feltételeit, minden felhívó jelleget mellőzve, szervező, előkészítő munkát végez.

Testnevelésnél a hagyományos elnevezés is használható. A kötelezőség a megoldandó feladatokból ered”

A tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése.

Az új tanulás szervezési eljárások alkalmazása:

- Projektek, témahetek beemelése az epochákba.
- Kooperatív tanulás

5. A GYERMEKI TEVÉKENYSÉGRENDSZER

5.1. A játék

„A játék a gyermek legfőbb tevékenysége, a szocializáció színtere. A gyermek fejlődése a játékban a legintenzívebb. Az utánzás, a tevékenységi vágy, az önállósulás, az értelmi, a motoros, a kommunikációs képességek, az érzelmi, akarat tulajdonságok, a szociális magatartás a játékban – a gyermeknek szabadon választott önkéntes tevékenységében – integráltan fejlődik.

A játék a gyermek önmegvalósítása, érzelmeinek, vágyainak lelkiállapotának önkifejezése, fejlettségének legjobb mutatója.

A játék a valóság szubjektív tükröződése, a szimbólumképzés csodálatos világa.

A játékban a szimbólumok elemzésével érthetjük meg a gyermek érzelmi állapotát, viselkedését, megfigyelhetjük kommunikációs, kognitív fejlettségét, információt kapunk a teljes személyiségéről. A gyermek jelzéseit „értő” óvónő felismeri, érzékeli a problémákat, segíti a gyerekeknek a feldolgozásban.

A játékban a gyerekek megtanulják sok pozitív példa alapján önállóan megoldani a konfliktusaikat.

Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A játékban kiemelten fontosnak tartjuk az óvónők szerepét.

Fő feladatai:

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

Kommunikáljanak játék közben egymással, óvónő-gyermek, gyermek-gyermek, vegyék fel a szerepeknél használatos beszédformákat.

Fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése, megteremtése

- A feltételek (élmény, hely, idő, eszköz, amit a gyerekek is készíthetnek) biztosítása mellett elengedhetetlen a nyugodt légkör biztosítása.

A nyugodt légkör feltétele a magatartási formák, szabályok kialakítása. A gyerekeknek helyzetekhez kell igazítaniuk viselkedésüket, ami az alkalmazkodás magasabb formája. (pl. mese vagy vers hallgatása alatt kerülni kell a játszónak az erős zörgést, hangoskodást.)

Szabályokat kell megtanulni, azokhoz alkalmazkodni, önállóan betartani, mert az óvónő csak indirekt módszerrel tud figyelni a játszókra, míg a tanulást irányítja.

A párhuzamosan zajló tevékenységek közül a játék az alaptevékenység. A tanulás szervezése, a tanulás maga nem zavarhatja az elmélyülten játszókat, de a játszók sem

zavarhatják a nyugodt tanulást. Minden gyerek azt a tevékenységet végzi háborítatlanul, amelyeket önként, önmaga választott.

- Együttjátás a gyerekekkel, mindig abból kiindulva, hogy a játzó csoportnak mire van szüksége. Az együttjátás nem lehet beavatkozás, nem korlátozhatja a gyermekek önállóságát. Az együttjátás nagy jelentőségű, mivel az óvónő magatartása, viselkedése, kommunikációs reagálása a gyerekek megnyilvánulása, egész személyisége modell a gyerekek számára. Nem kívülálló külső, hanem a játékelménybe beépülő belső modell, ami segíti a mintával azonosulást. Az óvónő általában nem rányító szerepet vállal, nem korlátozza a téma és eszközválasztást. Az együttjátás arra is jobban lehetőséget ad, hogy az óvónő „belülről” segítse a gyerekek saját elképzeléseinek megvalósítását, megértse a gyerekek viselkedését, megtalálja a mélyen rejtőző okokat, segítsen a feszültségek önmegoldó levezetésében. Az együttjátás iránti igény fokozottabb kiscsoportban, majd a szabályjátékoknál (nagy csoport) ismét erőteljesebb. Az óvónő irányító, segítő ötletadó szerepe mindig a játzók igényeihez igazodjon. Az irányítás nem lehet, nem válhat állandó fegyelmezéssé, a gyerekek zaklatásává. A túlírányított csoport kevesebb viselkedési próbálkozásra kap lehetőséget, csökken a szereptanulási esély, a gyermek önállósága.
- Különböző fejlettségű gyerekek együttjátásának segítése.”

A játék során, a spontán adódó helyzeteket a gyermek teljes körű személyiségének fejlődése érdekében igyekszünk kihasználni.

- Figyelünk arra, hogy a gyerekek ne zavarják egymást.
- Lehetővé tesszük a különböző fejlettségű gyerekek igény szerinti, elkülönült játékát is (pl. a nagyok társasjátékozhatnak).
- Megfogalmazzuk kívánságainkat – „Ne zavard most a nagyokat ... kicsiket” - Így a gyerekek meg tanulják tisztelni egymás igényeit, megtanulnak alkalmazkodni egymáshoz.
- Arra törekszünk, hogy a játékban a gyerekek tanulják meg önállóan megoldani konfliktusaikat.
- A játékfejlődés különböző szakaszaiban eltérő módon gondoskodunk a helyről, pl. gyakorló játék idején nagyobb mozgástérre van szükség. Az egyes játzóhelyek állandóak. Játék közben kedvelik a gyerekek a félreeső sarkokat, csoportszobáink is e szerint vannak kialakítva. Egy-egy sarokban található a babaszoba, mesesarok, konyha, építészőnyeg a megfelelő kiegészítő játékszerekkel. Fontos: a csoportszobában az egyes játékeszközöknek kijelölt helye van, a gyerekek számára hozzáférhető helyen. Innen veszik el, és ide teszik vissza ezeket a játék befejeztével. Ehhez következetesen kialakított szokásrendszer szükséges.
- Folyamatosan bővítjük játéktárunkat. Jó minőségű, tartós, elsősorban fából, és természetes anyagokból készült játékszereket igyekszünk beszerezni.
- Az udvaron megnövekszik az egy-egy játéktevékenységhez szükséges hely.
- A játzóhely megválasztásába, kialakításában nagyobb önállóságot élhetnek át a gyerekek, mint a csoportszobában.
- Az udvaron is biztosítunk lehetőséget szervezett játéktevékenységben való részvételre.

6. A FEJLESZTÉS MEGVALÓSULÁSÁNAK MÓDSZEREI

6.1. Az epochális tanulási rendszere

„Az epochális tanulás olyan rendszer, amelyben:

- a testnevelés kivételével minden tervezett tanulás kötetlen, mert ez az a szervezeti forma, amelyben a 3-7 éves korú gyermekek képességei jobban aktivizálhatók, amelyben megőrizhetik autonómiájukat,
- önként, de egyszerre maximum hat gyerek vehet részt,
- elkerülhetetlen, hogy lesznek olyan gyerekek (tankötelesek), akik az önkéntesség miatt esetleg rendszeresen nem vesznek részt a szervezett tanulási folyamatban, ilyenkor az óvónő kísérfje figyelemmel őket és keresse meg annak okát.

A tanulási tevékenység szervezése epochákban történik, környezetismeret, és matematikatanulás epochák vannak, melyek helyét és idejét a tanév elején határozzuk meg.

Ez azt jelenti, hogy a környezeti és matematikai tanulás ciklusokba rendeződve követik egymást. Egy epochába sorolt témakör anyagával több hétig (3-4 hét is) foglalkozunk folyamatosan. A naponta ismétlődő foglalkozás megteremti a folyamatos gyakorlás feltételeit, de azt is eredményezi, hogy a témakör feldolgozása mindig az egészből indul, majd a részek egymásba építésével az egészhez tér vissza. Az epochákban történő feldolgozás eredményeként megszűnik az ismeret- és tapasztalatszerzés mozaikolása.

Az epochákat témakörönként kell kialakítani, hozzákapcsolva lehetőség szerint komplexen a zenei- és a mese, vers anyagot, ábrázoló technikát, testnevelést.

A témakörök anyagát hetekre bontjuk úgy, hogy feldolgozásuk kövesse a tapasztalatszerzés és világlátás általános elveit, az általánostól indulva, a részeken át vissza az egészig.

Az óvónők kötetlen, mikrocsoportos egyéni fejlődésre, fejlesztésre koncentráló tanulási tevékenységet szerveznek, maximum 6 gyermek részvételével, négy napon keresztül, azonos témával, egyénekre szabott feladatokkal, módszerekkel, eszközökkel.

A részvétel négy napon át a gyermekek számára lehetőség, eldönthetik, melyik napon vagy egy héten át hányszor vesznek részt a tanulási tevékenységekben. A negyedik napon az óvónő tanulni hívja azokat, akik addig önként nem vettek részt és 5-7 évesek. A bevonás minden tevékenységre (mese, ének-zene, ábrázolás, matematika, környezet) vonatkozik.

A tanulási tevékenységet játékidőben, jól elkülönített, a tanulásnak fenntartott helyen naponta – megközelítően – azonos időben szervezzük.

Az óvónőnek ki kell alakítani a nyugodt tanulás feltételeit:

- elmélyülten játszó gyerekcsoport,
- jól átgondolt szokásrendszer (pl. halk beszéd, tapintatos viselkedés),
- célszerűen berendezett csoportszoba, viszonylagosan elkülönített tanulóhellyel.”

Az epochális tanulási rendszer jellemzői, pozitívumai

- Az óvónők ciklus megosztásban dolgoznak

Ciklikusság: 2 fő epocha: 1. Matematika
2. Környezetismeret

Minden cikluskezdés előtt megbeszéljük, hogy milyen tartalommal töltjük meg az adott Epochát, illetve kiegészítjük a kompetencia programcsomag adott időszakaira vonatkozó elemeivel.

Az epochális tanulási rendszer pozitívumai:

- Hosszú folyamatban biztosítja a tapasztalatszerzést.
- Önkéntes a gyermekek számára.
- Mikrocsoportos tevékenység szervezésére van lehetőség
- Matematika
- Környezet ismeret   kötött létszám 5 – 6 fő
- Ábrázolás
- mese-vers
- ének-zene   nem kötött létszám

„Vegyes életkorú csoportokban a fejlesztés egyaránt az egyéni fejlettségre épül. Belső motiváció és nem külső kényszer hatására vesznek részt a gyerekek egy sajátos megismerő folyamatban, kivéve azokat, akik önként nem kapcsolódtak be, és tankötelesek. Számukra esetenként fel kell ajánlani a részvételt, hisz nem maradhatnak ki rendszeresen a szervezett tapasztalatszerzésből.

Egyszerre kevés gyerek vesz részt a szervezett tanulásban (5-6 fő), az óvónő minden gyerek tevékenységét külön-külön figyelemmel kíséri, kiküszöböli a sikertelenséget, kudarcot, növelve a gyerek önbizalmát, mely fokozza aktivitását, teljesítményét.

Segítséggel vagy önkorigigálással javíttatja a hibát, rávezet a sikeres megoldásra, az iskolába menőket fokozottan önellenőrzésre buzdítja.

Fontos, hogy a gyerekekben pozitív viszony alakuljon ki a megismeréshez, ezen belül a tanuláshoz, azaz szeressenek, akarjanak tanulni. Az óvónőnek pontosan tudnia kell, hogy az adott gyermeknek milyen szintű feladatot adhat ahhoz, hogy erőfeszítések árán sikerélményhez jusson, vagyis a tevékenység elvégzésének eredményeként képességei fejlődjenek.

Az óvónő mindig meggyőződik arról, hogy a gyermek érti-e a neki adott feladatot, megoldásra ösztönöz, kitartásra, újabb próbálkozásra buzdít, értékelésével erősíti a gyermekekben a reális önbizalmát, ami fokozza biztonságérzetüket, emocionális stabilitást eredményez. Az epochális tanulási folyamatban megsokasodott a beszédhelyzetek száma, fokozódik a gyerekek beszédkedve. A tanulás időtartama nem behatárolt, a gyerekek érdeklődésétől függ. Epochális rendszerben egy héten át akár négyszer is részt vehetnek a tanulási tevékenységben, folyamatos gyakorlásra van lehetőség.

A gyermekek általában más, más feladatot kapnak, esetenként lehet azonos is, vagy a másik gyermek előző játékát is megkaphatják, ha azt az óvónő szükségesnek tartja, vagy a gyermek kéri.

Az epochális tanulási folyamatban (matematika, környezet benti feldolgozása) a gyermekek az óvónők által tervezett játékokon, játékos feladatokon keresztül szerzik meg, gyakorolják, alkalmazzák ismereteiket.”

A játék szerepe az epochális tanulási folyamatban

„A gyermek a játékban tanul legintenzívebben. Amikor játszik, a gyermekben emóciók zajlanak, erősödnek, képességek aktivizálódnak, melyek egész személyisége fejlődésének rugója. A játékban a gyermek általában aktív belső motivációból eredő érdeklődése hosszú ideig megmarad. Képes sokáig figyelni, tevékenységére kitartás, elmélyülés jellemző. A játék öröme, a siker érzése újra és újra tevékenységre ösztönzi. Ebből a felismerésből is következik, hogy az óvodáskorban a pedagógiai értelmezésű tanulást a gyermek számára játékokon keresztül kell szervezni, hogy a tanulásban is aktivizálhatók legyenek a fent jelzett folyamatok. Az epochális rendszerű tanulási folyamat erre épül. A gyermekek az óvónő által tervezett, elkészített szabályjátékok, játékfeladatokon keresztül ismerkednek a matematikával, dolgozzák fel a környezetről szerzett tapasztalatokat, ismereteket. Egyértelműen el kell különíteni játékidőben játszott és a tanulási folyamatban felhasznált játékot.

Az epochális tanulási folyamatban alkalmazott játék az idegrendszer összerendeződését segíti, és minden esetben magában hordozza azt a műveltség- és tudástartalmat, melyet megértetni, elsajátíttatni, gyakoroltatni kívánunk a gyerekekkel. Ez mindig egyéni képességekhez tervezett játék, amely arra szolgál, hogy az adott gyermek képességeit fejlessze öntevékeny részvételével. Ezek a játékok a képességfejlesztés eszközei és módszerei is egyben. Olyan eszközök, amelyek együttesen magukban hordozzák a játék és a tanulás pozitívumait.

Az a cél, hogy a szenzoros és motoros rendszerek fejlődési és összerendeződési folyamatát – szín – és alaklátást, egész-rész összefüggésének helyes felismerése, formaérzékelés (forma, mért, felület, nagyság), motoros fejlődés (szem-kéz koordináció), finommotorika fejlődése, a taktilis felismerés, térészlelés – a játékokon keresztül segítsük, hiszen ez alapfeltétele a magasabb rendű megismerő folyamatnak, a sikeres tanulásnak. Játékok a gondolkodási műveletek gyakoroltatását, az emlékezet, a beszéd és a figyelem fejlesztését szolgálják.

A tanulási folyamatban a játékok, játékos feladatok vonzóvá teszik a tanulást a gyermekek számára, önként, belső motiváció hatására vesznek részt a folyamatban.

Növelik a gyermek intellektuális aktivitását, kíváncsiságát, megtartják érdeklődését, fokozzák tudásvágyát, erőfeszítését, kitartását, a siker reménye újra és újra próbálkozásra ösztönzi.

A vonzó játékok gyakorlása, új megoldások keresésére sarkallják.

A Tevékenység, a játék öröme, az öntevékeny részvétel a tanulásban, a tudás szülte sikerélmény pozitívan befolyásolja a gyermek viszonyát a tanuláshoz, kiküszöböli a tanulásban a kudarcot, ami a tanuláshoz, iskolához való viszony alakítása szempontjából rendkívül fontos.

A tanulási folyamat során kiemelt feladatunknak érezzük, hogy minden gyermek esetében legyen lehetőség a verbális önkifejezésre. A feladat megoldásának tudatosításán túl az iskolára való felkészítést segítjük elő ezzel.

A játékos feladatmegoldáson keresztül is van lehetőségünk a beszédképesség fejlesztésére, jól gyakorolhatjuk:

- aktív-passzív szókinccs használatát
- mondatalkotási készség kialakítását
- történetek önálló lényegre törő elmesélését
- önálló, összefüggő beszéd fejlesztését
- verbális emlékezet fejlesztését

Az epochális tanulási folyamatban arra törekszünk, hogy a játékoság soha ne sérüljön.

A játékoságot biztosító feladatok:

- a játékeszközök minél több manipulációs lehetőséget biztosítson a gyerekek számára

- az óvónő hangszíne a feladatadásnál könnyed, játékos legyen
- a gyerek egyéni fejlettségéhez mérten fogalmazzuk meg a feladatot
- lehetőséget biztosítsunk arra, hogy a gyerek saját maga is keressen egyéni megoldásokat.

Hibás megoldás esetén se sérüljön a tanulás öröme. Ennek érdekében a hiba javítását a jó részmegoldás megkeresésétől kiindulva lehetőséget kell adnunk a gyerekeknek, hogy önállóan is kijavítsa a hibáját. 6-7 éves korú gyermekeknél is fontos szerepe van a játékos elemeknek, mert segíti a megértést, az azonosulást, a szabálykövetést.

A kötetlenségről

„A kötetlenség a gyermek számára önkéntességet, választási lehetőséget jelent a tevékenységek közül. Eldöntheti, hogy:

- részt vesz-e a tanulási tevékenységben, vagy inkább tovább játszik,
- a hét melyik napján vesz részt és egy héten hánszor.

A kisebbeknek azt is jelenti, hogy felállhatnak az asztaltól vagy a tevékenység helyéről, és elmehetnek, ha akarnak – természetesen csak akkor, ha a kapott vagy választott feladatukat befejezték – úgy, hogy a többieket ne zavarják. Az 5-7 évesek – akik tankötelessé válhatnak – csak akkor mehetnek el, ha elvégezték a feladatokat, amit az óvónő nekik tervezett.

Az ő esetükben elvárás, hogy a nap folyamán a szervezett tevékenységekben rendszeresen részt vegyenek. Követelmény az önfegyelemre épülő szándékos figyelem, kitartás, feladattudat, feladattartás, szabálytudat erősítése, mint az iskola megkezdéséhez szükséges magatartás.

Az óvónő számára tudatosan tervezett tanulási helyzet megteremtését jelenti, naponta megközelítően azonos időben és helyen.

A tanulási folyamatban az óvónő felelőssége, nevelői kompetenciája, döntéshozó helyzete miatt megnő. A ciklusra, hétre meghatározott keretanyagból neki kell eldönteni, hogy melyik gyerekek milyen nehézségű játékot, feladatot ad. (A gyerekek kívánságát is figyelembe veszi, ha ők egymás játékát kérik.) Alternatívák közül kell választani a gyermek aktuális teljesítményéhez, érdeklődéséhez igazodva.

Birtokában kell lennie az egész éves tematikus tervnek, mert az egyéni eltérések és a fejlesztés következményeként vannak olyan gyerekek, akiknek a heti anyag jelenti az új ismeretet, vannak olyanok, akikkel az előző ciklus anyagához kell visszatérni, és olyan gyerekek is vannak, akik már jóval előrébb tartanak az ismeret- és tapasztalatszerzésben.

A tanulási folyamatban a gyermek teljesítményét erősen befolyásolja a meleg szeretetteljes légkör. Fokozza a teljesítményt, ha lehetőséget biztosítunk szükségletei kielégítésére (pl. szereplés, élményeinek elmondása), és ha az egyéni különbségek figyelembe vételével tervezzük meg a játékot, egymás kívánságát, a módszereket és eszközöket. Értjük el, hogy a gyermek a belső indítékra épülő motiváció miatt jöjjön tanulni, és tartson ki a tevékenység mellett. A feladat megoldásban egyéni ütemben haladjon, önálló gondolkodásra, és új megoldásra készítse a gyermeket. Teremtsük meg a javítás, önkorigálás lehetőségét mindenkinek. A tanulás sikeressége attól függ, hogy tiszteletben tartjuk-e a gyermeket, rendelkezünk-e alkotó, kezdeményező képességgel, felkészültünk-e kellőképpen, mert ez a rend nem tűri el a rutinnal végzett munkát.

Módszerek, eszközök, munkaformák

Módszerek:

- Természetes környezetben és valóságos tárgyakon történő szemléltetés, bemutatás, irányított megfigyelés, 6-8 fővel, egyéni fejlettség szerinti szempontokkal.
- Gyakorlás, ismétlés, ellenőrzés, értékelés, hibajavítás, beszélgetés, kérdésre adott válaszadás.

Olyan módszereket és eszközöket választunk, amelyek összhangban vannak a program céljával, biztosítják az egyéni fejlesztést és az iskolára való előkészítést.

Szabályjátékok:

A játékszabályok a társas együttműködés szabályaihoz történő fokozottabb alkalmazkodásra nevelnek. Hatásosan járulnak hozzá a közösségi érzés továbbfejlesztéséhez, valamint saját értékeinek tudatosításához.

Beszélgetés:

A beszélgetés módszerének lényege, az anyag feldolgozása kérdések-válaszok láncolatában. Fontosnak tartjuk az óvónők magas színvonalú kérdéskultúráját. A kérdéseik megfogalmazásainál nagy gondot kell fordítani a tartalomra, a nyelvi megfogalmazásra és a sorrendre.

Magyarázat és bemutatás:

Új ismeretek közlésénél magyarázatra van szükség, amikor megvilágítani szeretnénk egy lényeges összefüggést, vagy pontosan rögzíteni kívánjuk azt. A két módszer egymástól nem különül el, minél több érzékszervet foglalkoztat, annál eredményesebb lesz.

Gyakorlás, ismétlés:

A gyakorlás eredményezi a tapasztalatok intenzív gyarapodását, és készség szintté válását. A gyerekek képességeinek figyelembevételével lehetőséget nyújtunk a változatos gyakorláshoz.

Ellenőrzés, értékelés, hibajavítás:

Arra törekszünk, hogy a gyermek értékelésekor reálisak és tapintatosak legyünk. Elsősorban a pozitívumot hangsúlyozzuk ki, és rávezető kérdésekkel eljuttatjuk őket a probléma megoldásához.

Aktivizálás módszerei:

(Azoknak a tanköteles korú gyermekeknek, akik önkéntesen nem vettek részt a heti tanulásban)

Feladatunk:

- Belső motivációra készítssük a gyermekeket
- Kíváncsiság felkeltése
- Érdeklődés felkeltése
- Beszélgetés, beszélgetés
- Bemutatás, magyarázat módszereinek alkalmazása
- Modellkövetés, utánzás módszerei alkalmazása
- Igyekszünk a gyermek tudásvágyára, tevékenységvágyára, kitartásvágyára építeni.

Eszközök:

„Az epochális tanulás eszköze maga a környező valóság, a természetes környezet, a valóságos tárgyak, élőlények (állatok) és azok makettjeiből, képeiből, rajzokból készített játékeszközök játékos feladatok.

A valóságról szerzett tapasztalat alkalmazásához készített környezeti játékok képei, rajzai, makettjei élethűek, színesek, nem tartalmaznak mesés elemeket.

A matematikai játékokhoz felhasznált formák változatosak, színesek. Követelmény, hogy az eszközök ne csak az ismeretek, tapasztalatok megszerzését, alkalmazását szolgálják, hanem a gyerekek esztétikai érzékét is fejlesszék.”

Munkaformák:

„Frontális munkaformát ritkán, helyezethez igazítottan (testnevelés, ének) szabad alkalmazni.” Csoport- és páros munkaforma alkalmazása esetenként indokolt, például közös rajz, festés, éneklés, mesehallgatás vagy két gyerek együttesen old meg a tanulásban egy szabályjátékot.

Az epochális tanulási rendszerben a mikrocsoportos egyéni munkaformát alkalmazunk többnyire, kötetlen tanulásban – matematika, környezet, benti feldolgozás és ábrázolás – maximum 6-8 gyermek vehet részt (a mese- és vershallgatásban, éneklésben részt vevők száma nem meghatározott), míg a csoport többi része játszik. Ennyi gyermek számára van előkészítve hely a tanulóasztalnál. Tapasztalat igazolja, hogy ennél magasabb létszám esetén már nem lehet megvalósítani az egyéni, individualizált munkát.

Az individualizált munkával a gyermek egyéni sajátosságainak maximális figyelembevétele történik, az eredményesség érdekében. Ez adja az igazi egyéni fejlesztés alapját, a fejlesztés az egyéni elsajátítási folyamathoz, tempóhoz igazodik.

A gyermek önállóan végzi feladatát, tehát rendelkeznie kell az egyéni feladatvégzéshez szükséges tulajdonságokkal (türelem, feladattudat, feladattartás, kitartás, önfegyelem, eszközhasználat stb.)”

Az egyéni feladatadásnál ismernünk kell a gyermek meglévő tudását, aktivizálhatóságát, egyéni munkavégzését, az eszközzel való bánni tudását.

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a gyermek munkáját, és szükség szerint segítséget nyújtunk.

A segítségnyújtás akkor eredményes, ha feltárja a megtorpanás okát.

Az egyéni tanulás pozitívuma, hogy a gyermek tudása gyarapodik előző szintjéhez képest. Minden gyermek számára biztosítja az eredményes tanulást. Az egyéni bánásmódra, figyelemre alapozva, pozitívan alakul a gyermek-óvónő viszony.

6.2. Az epochális tanulás tevékenységi formái

6.2.1. Környezetismeret, környezetvédelem, munka, illem

„Környezetismeret célja a természet szépségének megláttatása, a természeti környezet megszerettetése, a környezetvédelem igényének megalapozása.”

Tanulják meg szépen látni az óvónő segítségével a természetet, s ha szeretik, vigyáznak rá és gondozni fogják.

Alapelv, hogy tervezetten csak olyan témakörrel lehet foglalkozni, amelyek helyszínen, természetes környezetben feldolgozhatók. Megmutathatók a gyermekeknek.”

A környezetismeret tanuláshoz a tapasztalatokat a gyerekek a helyszínen, természetes környezetben szerzik.

Az óvónő az epocha első két-három hetében 6-8 gyermekkel megy a helyszínre, az óvodában maradékkal a másik óvónő játszik.

A beszélgetés kiemelt módszer. A sok beszédhelyzet növeli a beszédkedvet. Nagyon fontos, hogy a gyermekek megfigyeléseiket, tapasztalataikat, tevékenységeik mozzanatait fogalmazzák meg szóban is. Beszélgessenek egymással, az óvónővel, idegen felnőttel, gyermekkel, ha arra lehetőség nyílik.

A ciklus utolsó hetében a tapasztalatok, ismeretek alkalmazását gyakorolják a gyerekek a csoportszobában szervezett tanulási helyzetben játékokon keresztül.

Vegyes csoportokban a témakörök feldolgozása 2-3 hét helyszíni és **1-2 hét benti** (termi) felosztással történik.

A témakörök – az epochák és a feldolgozásra szánt idő tervezésénél, melyek a környezetismeret keretét adják, figyelembe kell venni:

- a települést, azon belül az óvoda szűkebb környezetét,
- a település természeti környezetét, jellemzőit, állat- és növényvilágát,
- a közlekedést,
- az utazási lehetőségeket, mert az utazások során gyakorolják a közlekedést, megfigyelik a járműveket, megismerkednek társadalmi környezetükkel megtanulnak tájékozódni, eligazodni a világban.

Öt témakör feldolgozására van lehetőség, ezek lehetnek: ősz (emlékezés a nyárra), tél, közlekedés (utazások végcéljaként ismerkedés a tágabb környezettel), állatok, tavasz és a nyár. A témakörökhöz szervesen kapcsolódnak a természetvédelmi feladatok, a munka és az illem. Az epochák háromhetesek.

I-III. Epocha (Évszakok)

- *évszak, évszakok felismerése, megnevezése, összehasonlítása) a legjellemzőbb jegyek alapján, egymásutánosságuk gyakorlása;*
- *Évszakra jellemző időjárás, öltözködés;*
- *tevékenységek az évszakban, évszakokban;*
- *játék, munka, sport – foglalkozások megismerése, pl. kertész, eladó, orvos, tűzoltó, a testrészek felismerése, testséma gyakorlása.)*
- *az évszak változás hatása a növény és állatvilágra.*

IV. Epocha (Közlekedés)

- *Gyalogos közlekedés helyes szabályainak gyakorlása, fontosabb jelzőtáblák megismerése, utazás busszal, vonattal, hajóval*
- *Közlekedési eszközök felismerése, megnevezése.*

V. Epocha (Állatok)

Állatok megfigyelése természetes környezetükben és az állatkertben. Felismerésük, megnevezésük gyakorlása. Állatok csoportosítása, összehasonlítása különböző szempontok szerint (lakhelyük, külső jegyeik, táplálkozásuk stb. alapján.) Igyekszünk maximálisan kihasználni lehetőségeinket az állatok megfigyelésére. Pl. magánházaznál, állattartó telepen (magángazdaság) és állatkertben, Balaton parton, Várdombon, és Kápolna dombon.

Illem, környezetvédelem

1. *Ősz:* Séták alkalmával csak azt, „vihetjük haza, amit a természet már nem használ – elenged magától.”

A faágakat ne törjük le, a virágokat ne tapossák le. Védett növényeket ne szedjék össze, ne tapossák össze a bogarakat. Felhívjuk a gyerekek figyelmét: a növények bűvőhelyet, táplálékot adnak sok állatnak, az emberek számára gyógyszert készíthetnek belőlük, pl.: hársfa virága, nagycsalán levele, bodza, kamilla, csipkebogyó stb.

Séták alkalmával hívjuk fel a figyelmet az eldobált hulladék természet romboló hatására.

2. *Állatok:* Felhívjuk figyelmüket az állatok védelmének jelentőségére, mert közel állnak a gyerekekhez, így ennek révén erősítjük a pozitív érzelmeket az élővilág iránt. Kirándulások alkalmával ne zavarjuk az állatok nyugalmát, halkán járjunk a természetben. Az óvodában csak addig tartsunk állatot, amíg azt megfigyeljük, azután engedjük vissza természetes környezetébe. Kedvenc háziállataikat ne kínozzák, ne tekintsék játékszerüknek. Szerezzenek tapasztalatokat az élősarokban elhelyezett akváriumon keresztül, hogy az állatok lételeme a tiszta víz. A szennyezett vízben megindul a növények pusztulása, a víz elalgásodik, s ennek következtében (oxigén hiány) a halak, csigák elpusztulnak.

3. *Tél:* Télen is vigyázzanak a bokrokra, fákra, ne törjük le az „alvó ágakat”. Vigyázzanak egymás testi épségére a csúszós utakon és az udvaron. A járda belső szélén haladjanak, hogy a síkos, keskeny úton mások is elférjenek.

Szánkózáskor, hógolyózáskor ügyeljenek egymás testi épségére (puha hógolyó). A kisebbeknek segítsenek a jeges, havas lépcsőn közlekedni. A Balaton jegére csak ott menjenek, ahol ezt mi kijelöljük számukra, s ne csúfolják ki társukat, ha véletlenül elesik.

A téli erdőben is halkán, tapintatosan viselkedjenek.

4. *Tavaszi:* Hívjuk fel a gyerekek figyelmét arra, hogy a természet tisztán és épen szép élőlényeivel, a fákkal, rovarokkal együtt. Ezért virágot csak annyit szedjenek, amivel a csoportszobát díszítik, vagy megajándékoznak valakit. Vigyázzanak játék közben is arra, hogy ne törjük le a bokrok, fák ágait, ne tapossák le a virágokat, ne hagyjanak maguk után szemetet. Távolabbi kirándulások alkalmával szülők segítségével tanulják meg a helyes viselkedést a buszon és a kirándulás helyszínén. Egymáshoz tartozás tudatosítása. A helyes viselkedés szabályainak megtanításával olyan érzelmi folyamatokat alakíthatunk ki a kicsikben, amelyek pozitív hatása a későbbi évek meghatározója lehet.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Vegye észre, szeresse, óvja a környezet szépségeit, értékeit
- Ismerje meg a természeti- és társadalmi környezetét
- Ismerje az évszakokat, legjellemzőbb jegyeiket, egymásutániságukat
- Ismerje az évszakokkal kapcsolatos tevékenységeket
- Ismerje és alkalmazza a gyalogos közlekedés szabályait
- Ismerje és jellemezze a különféle közlekedési eszközöket
- Ismerje és jellemezze az állatokat és a növényeket, azok gondozását, védelmét
- Ismerje a viselkedés alapvető szabályait
- Legyenek elemi ismeretei önmagáról, tudja nevét, címét, szülei foglalkozását,
- Ismerje fel azokat.

6.2.2. Matematikatanulás

„A matematika a környező világ azon tárgyainak tulajdonságaival történő ismerkedést szolgálja, amelyekkel a gyerekek nap min nap kapcsolatba kerülhetnek játékok vagy más tevékenységük közben. Matematikai tanulással a cél megteremteni annak lehetőségét, hogy tevékenykedések, cselekvések során fejlődjenek képességeik, alakuljon ki bennük pozitív viszony későbbi matematikához úgy, hogy közben többször megélhetik, átérezhetik a felfedezés a rátalálás, felismerés, a tudás örömét.”

A spontán helyzeteken kívül rendszeresen szervezünk matematikatanulást, matematikai játékokat, ahol lehetőség nyílik:

- a hatékony képességfejlesztésre,
- a tapasztalt tények közötti kapcsolatok felfedeztetésére,
- a tapasztalatok szükség szerinti magyarázatára, ezáltal a gyermekek új ismerethez juttatására,
- a tapasztalatok ismeretek rendszerének kialakítására, hiszen olyan új tapasztalathoz juthat a gyermek a szisztematikusan szervezett, irányított tevékenység során, amelyre spontán helyzetben nincs mód.

A gyermekek egyéni képességeinek fejlesztése ciklusmegosztásban történik. Egy óvónő foglalkozik a matematikatanulási folyamattal. Teljes ciklusra készülünk. A ciklus keretanyagát hetekre bontjuk, majd hetente egymásra építve megtervezzük a heti részfeladatokat és a feladatokhoz felhasználásra kerülő játékokat. A tanulás során megismerjük, hogy milyen képességű gyermek, hogy az adott témákban hol tart, és az egyes gyerek saját képességének megfelelő játékot adunk a fokozatokat betartva. A feladatadás sorrendjét befolyásolja az egyéni fejlettség, a játékok bonyolultsága. Mindig elegendő játékkal kell rendelkezünk. Nem fordulhat elő, hogy nem tudunk a gyerek számára nehezebb fejlesztő feladatot adni, ezért minden óvónő saját felelősségének és kötelességének érzi a játékok folytonos bővítését. Minden ciklus játékát elérhető helyre tesszük, hogy vissza tudjunk nyúlni az előző ciklus anyagához.

A matematikai játékokat minden nap közel azonos időben kezdjük el. A gyermekek részvétele önkéntes, de a résztvevők száma 5-6 főben maximalizált. Fontos, hogy a tanulási folyamatban érvényesüljön a cselekvés – beszéd – gondolkodás egysége. Figyeljünk arra, hogy a felfedezett tapasztalatok során a gyermekek konkrét ismeretek birtokába jussanak, bátran kérdezzenek, próbálkozzanak a szóban történő válaszadásra, logikai hiányosságok ne maradjanak, mert csak akkor válik az ismeret alkalmazhatóvá.

Az epochák időpontjait minden tanév elején a nevelőtestület határozza meg. Témakörei állandóak. Egy epocha keretanyagból választjuk ki az adott korcsoportnak megfelelő feladatokat.

Négy epocha kialakítására van lehetőség, melynek ajánlott témakörei:

1. Epocha (4 hét): tapasztalatszerzés a környezet tárgyairól, azok tulajdonságairól
2. Epocha (3 hét): téri viszonyok tapasztalása (testséma, térbeli mozgások) irányok
3. Epocha (3 hét): kiterjedések síkban
4. Epocha (4 hét): tapasztalatszerzés tér- és síkmértani formákról, gyakorlás

A matematikai ciklusok szervezése, az epochák témaköreinek meghatározása, hetekre bontása vegyes csoportban azonos.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Alakuljon ki színismerete, formalátása,
- A kisebb, nagyobb ugyanakkora fogalma
- Tudjon műveleteket végezni 6-os számkörben, számolni 10-ig
- Rendelkezzen anyagismerettel, tudjon halmazokat képezni, bontani megadott szempontok alapján
- Alakuljon ki térészlelése, ismerje a téri viszonyokkal kapcsolatos fogalmakat
- Tudjon létrehozni sorozatokat
- Ismerje a kiterjedéseket térben, síkban, tudja rendezni azokat
- Ismerje fel és nevezze meg a szögletes és gömbölyű, a szabályos és szabálytalan formákat
- Fedezze fel a rész-egész viszonyát

6.2.3. Kommunikáció

Beszédfejlesztés

A kommunikációs képesség az óvodáskor fontos alapképessége. A beszélőkedv, megőrzése mellett alapvető feladat a beszédhelyzetek teremtése a gyermek számára. A beszélőkedv, a beszédhelyzet, a beszédlehetőség a családi környezet – élmények, ingergazdagság – és az óvodai modell – óvónő, felnőttek, gyermektársak – együttesen hatnak a gyermek beszédfejlődésére. Az óvodában fokozzák a beszédaktivitást a bővülő társas kapcsolatok, a változatos kommunikációs helyzetek.

A beszédfejlesztés az egész óvodai nevelést átfogó feladat. Az óvónőnek ismernie kell a gyermek beszédállapotát, melyet az alábbi szempontok szerint figyelhet meg:

1. Beszédhallás: a beszédészlelés és a beszédmegértés alapja a tökéletes hallás.
2. Beszédértés: két részből áll: a beszédészlelés és a beszédmegértés.
3. Szókincs.
4. Mondatszerkesztés (szabályos, nyelvtanilag hely mondatok)
5. Összefüggő beszéd (mese, történet önálló elmondása)

Az óvónő beszéde, helyes mintaadás, mindig legyen nyelvtanilag kifogástalan, egyszerű, de mégis kifejező.

Figyelmet fordítunk: az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, a gyermek meghallgatására kérdéseik támogatására, válaszok igénylésére.

Feladatai még:

- a gyerekek kérdéseire mindig válaszoljon,
- tegyen fel ő is kérdéseket,
- segítse tapintatosan a beszédhibás gyerekek fejlődését,
- fordítson figyelmet a gátlásos gyerekekre, empátiával törekedjen a szóbeli aktivizálásra,
- alkalmazza a nyelvi játékokat.
- Teremtsen megfelelő helyzetet, lehetőséget a játékban, sétákon, kerti munka közben kommunikációs beszédfejlesztő gyakorlatokra.
- Hallgassa meg türelmesen a gyerekek élményeit, mondanivalóját.
- Tevékenységek alatt kérdésfeltevései legyenek helyesen megfogalmazottak, problémafelvető kérdésekkel fejlesszük a gyermek gondolkodását.

- Egyénileg foglalkozzon a fejlettebb kifejezőképességű, gátlásos, vagy beszédhibás gyerekekkel, pl.: hibásan ejtett szavak, mondatok tapintatos javítása, beszélgetések kezdeményezése.
- Ismeretlen fogalmak alkalmazásakor beszéde legyen tagoltabb, mint az általános tempójú beszéd.
- Törekedjen arra, hogy a beszédfejltségben meglévő különbségeket kiküszöböljük.
- Gyarapítsa a gyerekek aktív szókészletét új szavak különféle összefüggésekben való alkalmazásával.
- Gyakoroltassa az összefüggő beszédet átélt, látott, hallott élmények, eredmények elmondásával, párbeszéd kialakításával.
- Szoktassa a gyermekeket bátor beszédre és kérdésre.
- Késztesse a gyermeket arra, hogy összefüggően fejezze ki gondolatait, a kifejezés formájára is ügyelve.
- Értékelje a gyermek beszédét, lehetőség szerint dicsérjük.
- Alakítsa a tevékenységeken a beszédfejltséget.

Fokozottan figyelünk a rész képességek működésének zavaraira, amelyek jellemzői a következők:

1. szegényes szókincs, nehézkes mondatalkotási készség, agrammatikus beszéd, szövegemlékezet fejletlensége, utánmondó képesség fejletlensége, gyenge szerialitás.
2. a nagy- és finommozgás koordinációs zavara
3. egyensúlyérzékelés zavara
4. ritmusérzék fejletlensége
5. bizonytalan testséma
6. gyenge laterálisitása
7. téri orientáció zavara
8. formaemlékezet fejletlensége
9. szem- kéz kord. gyengesége
10. alak- háttér felfogás kialakulatlansága
11. vizuális megfigyelő- és elemző készség zavara
12. emlékezet gyengesége: vizuális, verbális fonetikus
13. analízis- szintetizáló-készség fejletlensége
14. tartós figyelemzavar

Mindezek a hiányosságok kihatnak a gyermek emocionális fejlődésére, mely egy későbbi életszakaszban másodlagos tünetként viselkedési, magatartási, illetve tanulási zavart okozhat (pl. szorongás, visszahúzódás, „bohóckodás”, agresszivitás).

A beszédképesség fejlesztése

A nyelvi fejlettség a kognitív (megismerési) folyamatok, a gondolkodás fejlődésének az alapja. A mozgás, testséma – és percepció fejlesztés feladatai igen gazdag nyelvi anyagot mozgósítanak, melyek jelentősen hozzájárulnak a szókincs bővítéséhez.

A nyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósításainak feladatai:

- az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítható, tehát áthatja az egész óvodai nevelést, ezért kiemelt jelentőséggel bír,
- fontos a helyes mintaadás, beszélő környezet, szabálykövetítés, (javítgatás elkerülése) valamint természetes beszéd, kommunikációs kedv fenntartása, ösztönzése

Beszédképesség fejlesztése

- Aktív-passzív szókincs fejlesztése
- Szómagyarázat
- Mondatalkotási készség fejlesztése
- Történetek időrendi sorba rendezése
- Mesék, történetek önálló, lényegre törő elmesélése
- Önálló összefüggő beszéd fejlesztése: figyelem, emlékezet, időbeli elrendezési milyensége
- Nyelvi játékok: pl.: ellentétpárok, rímjátékok.

6.2.4. Mese, vers

A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének, fejlesztésének egyik legfőbb segítője. „Mesét vagy verset – egy hétig ugyanazt – a hét minden napján hallanak a gyerekek, megközelítően azonos időben.

Szöveghűen, szemléltető eszközök nélkül mesélnek az óvónők, hogy a televízióhoz szokott, képet passzívan befogadó gyerekek képesek legyenek a belső képalakításra.

A mesén való részvétel a gyerekek számára mindig önkéntes.

A mesék, versek komplexen (hangulatban, témakörben) kapcsolódjanak más tanulási tevékenység tartalmához, pl. évszakokhoz, énekanyaghoz, ünnepekhez, egyéb aktualitásokhoz.

A mesélés játékidőn belül történik. A gyerekeknek ismerniük kell a mese alatti szabályokat, szokásrendszert:”

Év elejétől kezdve arra szoktatjuk a gyerekeket, hogy a mese alatt halk, csendes játék alakuljon ki. A mesélés bensőséges, meghitt hangulatát a mesesarok függönyének elhúzása és a gyertya gyújtása teremti meg.

Elsődleges forrásaink a magyar népmese, és mondóka gyűjtemények, versek és verses mesék.

Vegyes csoportban különböző típusú és bonyolultságú meséket kell összegyűjtenünk, hogy minden korosztályú gyermek számára megfelelő legyen. A mesék lehetnek lánc mesék, egy síkon – több síkon futó mesék, elbeszélések, tündérmesék, állatmesék.

Verset és mesét egyaránt eljátszhatunk bábokkal, melyek főleg természetes anyagokból készüljenek. A dramatizálás jó lehetőséget ad a gyermekek beszéd- és emlékezet fejlesztésére. A gyerekekkel közösen készítsük el az eszközöket, melyek esztétikusak és tartósak legyenek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen beszéljen felnőttel, gyerekekkel
- Képes a szöveg pontos észlelésére, értésére
- Szívesen, árnyaltan beszél
- Képes összetett mondatokban beszélni
- Kérdésfeltevésre képes, tud egész mondatban válaszolni
- 4-5 verset képes emlékezetből felidézni
- Tevékenységében megjelenik a bábozás, dramatizálás

6.2.5. Ének-zene

A hét minden napján, játékidőn belül a mesét követheti az ének, ami egy másfajta játéklehetőség a gyermek számára. Aki akar, részt vesz rajta, aki nem akar, az tovább játszik. Mivel a részvétel önkéntes, és a résztvevők változók, ezért fontos, hogy a hét bármely napján legyen lehetőségük a gyerekeknek az énekes játékra.

A zenei anyag témájában kapcsolódjon az adott epochához. Az ének-zenében egy héten át ugyanaz a zenei anyag. A zenei feladatokat is egy hétre kell bontani. Naponta annyi időt lehet szánni az éneklésre, és annyi feladatot kell gyakorolni, amennyit a gyerekek érdeklődése lehetővé tesz. A fontos az, hogy az adott tervezett feladatok a hét folyamán megvalósuljanak. Az egyenletes lüktetés érzékeltetése, gyakorlása, kifejezése különböző formában, minden hétre tervezendő feladat, mert ez a zenei fejlettség alapja.

A csoportszobában állandó, megosztott helye legyen az ének-zenének, amely megfelelő nagyságú a dalos játékok számára. Lehetőséget kell teremteni a spontán zenélésre, éneklésre, táncra, mozgásra, az improvizációs készség fejlődésére.”

Az ének-zene fontos az ember életében. Általa válik teljessé az érzelmi és esztétikai nevelés szempontjából is. A zenei nevelés összetett szerepei közül kiemelkedő a játék és mozgás elsődlegessége. Célunk, hogy a zene élményt jelentsen a gyermekek és a mi számunkra is.

Ezt akkor tudjuk megvalósítani, ha:

- Figyelünk az egyénre
- Fokozatosan egymásra épített feladatokat adunk a zenei képességek fejlesztésére.
- A dalanyag kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek közti különbségeket. Fejlettségük, koruk, csoportösszetétele alapján tervezzük.
- Főleg a magyar népi gyermekjátékok, népi mondókák közül választunk, de helyet kapnak az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások is.
- Spontán lehetőséget is teremtünk zenéhez, énekhez,
- A zenehallgatás során a rokon népek dalaival is megismertetjük a gyerekeket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Ismer 8-10 mondókát, éneket
- Különböző módon tudja érzékeltetni az egyenletes lüktetést, a dalok, mondókák ritmusát
- Felismeri a dalokat dallamukról, ritmusukról, a mondókákat ritmusukról
- Képes dallambújtatásra
- Képes hangszínek, hangmagasságok és tempóváltozás felismerésére

6.2.6. Ábrázoló tevékenység

„Az ábrázolás az önmegvalósítás, önkifejezés eszköze. A gyermek ízlésének, alkotóbefogadó képességének, fantáziájának, kreativitásának kibontakozását, az esztétikai nevelést szolgálja, fontos eszköz a gyermeki személyiség fejlesztésénél. Az ábrázoló tevékenység során a gyerekeknek hetente új, vagy más technikákat mutatunk be, tanítunk. Legtöbbször önálló elgondolás alapján dolgozhatnak, a témavezérlés ritka, alkalmakhoz (ajándékkészítés) kötődik. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre a délelőtt folyamán biztosít lehetőséget. A tevékenység öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az új technika alkalmazása lehetőség a gyerekeknek. Az első ciklusban használt eszközök (festék, anyag, stb.) mindig elérhetőek, használhatóak, mindig azzal a technikával dolgoznak, amivel ki tudják fejezni magukat. Természetesen az óvónő ösztönzi a változatos alkalmazást.

A gyermekek alkotókedvét nem szorítjuk szűk időkeretbe. A hét minden napja szükséges ahhoz, hogy a gyermek a tevékenység gazdaságáért, sokszínűségéért, önmaga belső látásmódja kifejezéséért vegyen részt az ábrázolásban. A tevékenységet egyszerre 6-8 gyerek választhatja, a létszám a technikától is függ. Így valószínűleg meg, hogy a résztvevő gyerekek személyre szóló segítséget kapjanak, az óvónő követni tudja szín-, és formavilágukat, technikai ismeretüket, eszközhasználatuk fejlődését.

Vegyes csoportnál fontos, hogy ne a csoport életkorát, hanem a gyerekek fejlődése ütemét vegyük figyelembe. Nem siettetjük a fejlődési folyamatos.

Cél, hogy úgy ábrázolja a gyermek a világot, ahogy ő látja, és nem ahogy mi mondjuk neki. A saját tapasztalatra, élményekre támaszkodva dolgoznak a gyerekek, bár ebben a korban az utánzásos tanulás is jelentős.

Az ábrázoló tevékenységben való részvétel az óvónő mindennapos feladata. Együttműködik a gyerekekkel ezekben a tevékenységekben. Munkájával ösztönzi a technikához illeszkedő témaválasztást, beszélgetéssel segíti az élmények szubjektív megjelenését az ábrázolásban. Ő is készíti a saját szövését, bábját, festményét vagy anyagfiguráját. Szemlélteti a technikai eljárásokat, 5-6, maximum 8 gyerekeknek mutatja be, így az esetleges hiányosságok hamar orvosolhatók.”

Az óvodai vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület, amely magába foglalja a látásnevelést, képalakítást, a plasztikai munkát, az építést, a környezetkialakítást, és a műalkotásokkal való találkozásokat.

Óvodánkban hagyomány a húsvéti tojásfestése, karácsonyi mézeskalács sütése, játékok készítése növényi anyagokból.

Séták, kirándulások alkalmával is gazdag tapasztalatokat szerezhetünk a gyerekekkel a formák, színek, az arányok és egyéb vizuális jellemzők világában.

Technikai eljárások, munkafogások alkalmazásánál a következőkre ügyeljünk:

- ceruza, színes ceruza, filctoll: könnyed ceruzafogás
- zsírkréta (olajpasztell vagy viaszkréta): foltképzésre különösen alkalmas
- táblakréta: festett táblán, betonon, aszfalton használható (lehetőleg színes krétával dolgozzanak a gyerekek)
- fapálcika, kihegyezett műanyag – pálca, kiszáradt golyóstoll, esetleg szög alkalmas viaszkaré készítésére (zsírkrétával lealapozott sűrű temperával befestett és megszáradt alapon).
- Ecset: többféle vastagságú változatban használható, lazán fogjuk
- Olló: a gyerek kezének megfelelő méretű és kellően éles legyen!
- Ecsettál: ne legyen túl kicsi, biztonságosan lehessen elhelyezni az asztalon
- Ecsettörlő: kellő nedvszívással rendelkező textilből készüljön
- Törlőszivacs: festékoldat felvitásához, ragasztó, agyagnyomat letörléséhez.
- Nyomóduc: házilag is készíthetjük (burgonya, radírgumi)
- Papírféleségek: lágypapír (selyem-, tafett papír), hajtogatás, tépés, nyírás, gyűrés céljaira, rajzlapot rajzolás, festés, viaszkaré technikához kartonpapírt, hullámpapírt plasztikai alakításhoz, építéshez.
- Ragasztó: legcélszerűbb, mert gazdaságos, a tapétaragasztó.
- Textilek: főleg természetes alapanyagú textil használatát javasoljuk (vászon, pamut, gyapjú). A textil varrásához közepméretű vagy befűző lyukkal
- Szövőkeretek: gyermekekhez méretezett

- Mintázó lap: képlények anyagból plasztikai alakításhoz, felülete lehetőleg sima legyen.
- Mintázófa: bármilyen hegyes, lapos, a méretei a gyermek kezéhez igazodó faeszköz, amely jelek, formák bekarcolására, benyomására alkalmas.
- Agyag, lisztgyurma, viasz: a plasztikai alakítás legalapvetőbb anyag
- Festéshez leggyakrabban a temperát használjuk – pépes sűrűségű legyen - . A vízfesték használatára is megtanítjuk a gyerekeket, miután a festés technikáját megismerték.
- Természetes anyagot: terméseket, magvak, szár és gyökérrészek, levelek, virágok, ágak, kavicsok üres kagylóhajak, csigaházak.
- Barkácsoló tevékenységekhez jól használható: kalapács, szög, harapófogó, fűrész és puhafa.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Ismeri és alkalmazza a különböző technikákat (festés, mintázás, nyomathagyás, tépés, vágás, ragasztás, stb.)
- Ábrázolási témái változatosak (szín, forma arány)
- Eszközkezelése biztos (ceruzafogás, ecsetkezelés, ollóhasználat)
- Megjelenik az emberábrázolás, mozgásábrázolás
- Képes közös alkotásban, munkában részt venni

6.2.7. Testnevelés

„A mozgás az óvodáskorú gyermek lételeme. Az óvodának biztosítania kell a mozgáshoz szükséges feltételeket, kiemelten azt, hogy a gyerekek naponta több órát szabad levegőn mozogjanak.

Legfontosabb, hogy a gyerekek szívesen tornázzanak, fejlődjön önmagukhoz mérten mozgáskéességük. Gyakoroljanak olyan akarati tulajdonságokat, mint a fegyelmezettség, önfegyelem, kitartás, engedelmesség.

Hetente két foglalkozás tartása kötelező. Az epochális tanulási rendszerhez igazodva ciklusos bontásban kell tervezni. Minden ciklusban meg kell jelölni, hogy melyik képességet vagy képességeket akarjuk fejleszteni. Ezután a fejlesztő képességhez hozzárendeljük azt a testnevelés mozgásanyagát, amellyel a fejlődést kívánjuk elérni.”

Egy óvónő a nagycsoportos gyerekekkel egy héten egy alkalommal végzi a TÁMOP 3.1.4. pályázatban Jó gyakorlatként átvett „Labdás mozgás az óvodában” című adaptált anyagot.

Óvodánkban feladatunk: a testnevelés és testi nevelés területén elősegíteni a gyermek anatómiai és élettani fejlődését, növelni szervezetük erejét, ellenálló, teherbíró és alkalmazkodó képességét, edzettségét. Fontos fejlesztenünk az óvodások járását, futását, kúszását, csúszását, mászását, valamint a támaszt, függést, ugrást, dobást, leginkább az egyensúlyozást. Ismerjék meg az egyszerű labdagyakorlatokat, gimnasztikát, néhány talajtorna elemet. Legfontosabb a változatos testnevelési játékok, amelyek segítségével könnyebb a testnevelés megszerettetése, öröm és sikerélmény elérése, a finommotorika, a testséma, térpercepció, oldaliság (elülső – hátulsó – jobb - baloldali, függőleges zóna), keresztcsatornák és a verbális fejlesztés.

A testnevelés foglalkozások szervezésénél alkalmazzuk a csoport- és csapatfoglalkoztatási formát. Ezen belül az együttes csoportfoglalkoztatást a csoportonkénti csoportfoglalkoztatást és az egyénekenkénti csoportfoglalkoztatás esetén a csoport tagjai egyenként, egymás után

végzik ugyanazt a gyakorlatot. Foglalkozásokon minden óvónő alkalmazza az utánzó, játékos, utasítással történő, illetve a határozott formájú gyakorlásnevelést. A felsorolt formák külön-külön, de egymással kapcsolatosan is alkalmazhatók.

Fontos: Az óvodapedagógusok és a gyermek megfelelő öltözete: tornacipő, fehér zokni, az évszaknak megfelelően melegít vagy trikó – tornanadrág – tornaruha. A csoportszoba és az udvar oktatási és egészségügyi szempontból megfelelő állapota, továbbá a tornaszerek és a szükséges tornaeszközök! A tárgyi feltételek biztosításától nagymértékben függ a zavartalan foglalkozásvezetés, illetve az egész foglalkozás eredményessége. Gondoskodnunk kell a szabadtéri gyakorlóhely portalanításáról (locsolás, seprés) a csoportszoba padlójának nedves ruhával történő feltörlesztéséről, egyelünk arra, hogy a csoportszobában minél nagyobb szabad helyet teremtsünk a foglalkozásokhoz. Elsőrendű feladatunk a tiszta levegő biztosítása, a foglalkozásokon használt szerek állandó ellenőrzése és tisztán tartása. A hibás eszközök balesetet okozhatnak. Ennek lehetőségét gondos szervezéssel és gyakorlásneveléssel küszöbölje ki az óvónő. Ha mégis előfordul sérülés vagy baleset, ezért az óvónő felelős! Biztosítanunk kell, hogy a gyermekek naponta több órát szabad levegőn mozogjanak, szervezetüket a természet erőivel eddzzük. Nagyon fontos a napfény, a levegő (légző gyakorlatok- hasi légzés, borda – váll légzés megtanítása) a közeli séták, távolabbi kirándulások. Mindig figyelembe kell vennünk a gyermekek szervezetének edzésénél a tervszerűséget és a fokozatosságot, mert ezek a tényezők más és más mértékben hatnak a gyermekek szervezetére. Feladatunk továbbá, óvodáskorban a természetes testtartás kialakításának megkezdése. Ez a test izomzatának első, igen nehéz koordinációs feladata, amely egyben az anatómiai rend követelménye is. Elsajátításának jelentősége nemcsak azért fontos, mert helyes és szép, hanem mert az ettől bármiben eltérő tartás azonnal figyelmeztető jel a korrekció szükségességére. Olyan gyakorlatokat kell kiválasztanunk, amelyekkel a gyermek fizikai fejlődését kísérő növekedési rendellenességeket is megelőzhetjük. Ügyelnünk kell a láb és hát izmainak erősítésére. Felelősségünk, hogy felismerjük a figyelmeztető jegeket: törzsnél tartási hibák, gerincproblémák. Lábizomzatnál a haránt és hosszanti süllyedés, térdhibák stb. Felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy konzultáljon ortopéd szakorvossal. Az időben felfedezett rendellenességek még jól javíthatók a szakorvos tanácsai és útmutatásai alapján.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyakorlatokat verbális megfogalmazásra is tudja elvégezni
- Szívesen mozogjon
- Mozgása legyen összerendezett
- Képes a szabályokat betartva versenyezni
- Alakuljon ki finom mozgása
- Képes ellentétes mozgások végzésére (keresztcsatornák)

6.2.8. Munka

A munka jellegű tevékenység is tartalmaz játékos elemeket.

Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során megéli a gyermek a közösségért való tevékenykedés örömét is, ami normák, értékek, szabályok kialakulásához vezetnek.

A munka célja, hogy: szerezzenek sokszínű tapasztalatot a környezetről, az anyagok milyenségéről, az eszközök használatáról. Fejlődjön kitartásuk és örömmel, önként végezzék. Mindezek által fejlődik kitartásuk, önállóságuk, felelősségük és céltudatosságuk.

Munkafajták:

1. Önkiszolgáló
2. A mindennapos élettel kapcsolatos
3. A heti munkanap

1. Önkiszolgáló munka

Óvodánkban a legalapvetőbb munkafajta. Hozzá tartozó munkatevékenységek: öltözködés, testápolás, étkezés, környezetünk rendjének megőrzése, személyes holmijuk rendbetétele. Törekednünk kell arra, hogy az önkiszolgálást a gyermekek teljes önállósággal, biztonsággal, természetes és megszokott teendőként lássák el. Feladatunk a munka folyamatos ellenőrzése, értékelése. Minden új eszköz használatát meg kell taníttatnunk, s meg kell mutatnunk azokat a hatékony, ésszerű eljárásokat, melyekkel jobb eredményt érhetnek el.

2. A mindennapi élettel kapcsolatos munkák:

A munkafajta mindazokat a munkákat, tevékenységeket, megbízásokat felöleli, melyeket a gyermekek az egész csoportért, a közös célokért végeznek.

A munka tartalma: teremrendezés, -díszítés, játékjavítás, -tisztítás, -készítés, megbízások teljesítése, ajándékkészítés, segítség a kisebbeknek.

Alakuljon ki belső késztetésük a másokkal való segítséghez. Bízunk a gyerekekre olyan állandóan jelentkező, vagy adódó munkát, melyet el tudnak végezni, pl. asztaltörlés, seprés. Adjunk olyan feladatokat a gyermekeknek, amelyekkel megoldási módját önállóan alakíthatják ki, pl.: babasarok takarítása, átrendezése.

Arra kell törekednünk, hogy minden gyerek szívesen vállaljon munkát, mindig hangsúlyozzuk a célt és az eltérő eredményt. Adjunk a gyerekeknek alkalmilag olyan megbízásokat is, amelyekhez otthoni előkészületekre van szükség, pl. képek gyűjtése.

Azokat a gyermekeket is vonjuk be, akik passzívabbak, s akiket éppen az eredményesen elvégzett munka juttathat sikerélményhez.

Feladatunk fejleszteni gyermekeink felelősségérzetét és kötelességtudatát. Tapasztalják, hogy közösen örömtelibb és eredményesebb minden tevékenység, melyet egymásért tesznek.

3. Heti munkanap

Hetente egy alkalommal, a hét szélső napján (hétfő vagy péntek), mindig ugyanabban az időpontban kezdjük el annak a munkának a végzését, melyet tervezünk csoportunk számára (gyümölcs-, zöldségsaláta, mosás, takarítás, sütemény készítése). Minden munkát igyekezzünk a gyermekek előtt végezni. Magyarázzuk és mutatjuk, amit csinálunk, hogy miért tesszük és hogyan. Igyekezzünk minél több gyermeket bevonni az egyes teendőbe és felkelteni érdeklődésüket.

Tudatosodjon bennük, mikor végeznek hasznos, eredményes munkát. Becsüljék meg mások munkáját. Alakuljon ki igényük saját és környezetük rendezettségé iránt. Az óvodás évek alatt váljon belső igényükké saját higiéniájuk és környezetük rendben tartása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Önálló az öltözködésben, testápolásban
- Kultúrátlan étkezik
- Szívesen és önként kapcsolódik be a munkatevékenységbe
- Ismeri a munkavégzés pontos menetét
- Megbecsüli önmaga és mások munkáját
- Képes megbízatások pontos végrehajtására

6.3. A nevelés és a csoportszervezés

„A nevelést azzal kell kezdeni, hogy az ember igyekezzék neveltjeit meghódítani, bizalmukat felkelteni.

6.3.1. A folyamatos napirend

Az óvodai élet keretét a napirend adja. A jól szervezett, de rugalmas keret a gyerekek kiegyensúlyozott életritmusának, biztonságérzetének a záloga.

Napirend kialakításánál a következőkre figyelünk:

- növekedjen a játékidő
- megfelelő keretet adjon az epochális tanulási rendszernek,
- a tevékenységet (tanulás, munka) a játékidőn belül – mint választó tevékenységet – kell szervezni,
- a 3-7 éves korosztály életkori sajátosságaihoz igazodjon,
- szűnjön meg a nap szétagoltsága, a gyerekek tömeges tevékenykedtetése, egy részük rendszeres siettetése,
- a technikai dolgozók munkaideje (kezdet, befejezés),
- a folyamatos étkezés, önkiszolgálás feltételeinek biztosítása,
- a célnak megfelelően át kell rendezni a csoportszobákat úgy, hogy a többféle tevékenységet végző gyerekek ne zavarják egymást (mesesarok, ábrázolóasztal, étkezőasztal, mely egyben tanulóasztal is stb.)
- újra kell gondolni – a legapróbb részletre is figyelve – a szabály-, és szokásrendszert, a szervezési feladatokat.

Folyamatos napirend zökkenőmentes megvalósítása feltételezi az óvónők által alaposan átgondolt, a gyerekekkel elfogadtatott, megtanított, betartott szokásrendszert. A gyerekeknek pontosan tudniuk kell, hogy mit kell tenniük, hogyan kell viselkedniük, ha egy-egy tevékenységbe be akarnak kapcsolódni (étkezés, tanulás), vagy éppen be akarják azt fejezni. Az ésszerű szabályok megkönnyítik a higiéniai, együttélési normák elfogadását, biztonságérzetet ad a gyerek számára, mert pontosan tudja – így meg tud felelni -, milyen helyzetben mit várnak el tőle a felnőttek, a gyerekek egyaránt.

Tanévenként a szeptember a szokásrendszer megalapozásának hónapja. A célszerűen kialakított szokásrendszer zavartalan, szinte „önmagától” működővé teszi a csoport életét. Kerülni kell azonban az értelmetlen, túlzottan aprólékos, mindent szabályozó szabályozást. A mindig-mindent behatároltság megöli az önállóságot, a kezdeményezést, a gyermeki szabadságot.

A folyamatos napirend rugalmasságával lehetővé teszi, hogy egyéni tempó, teljesítőképesség, egyéni igény szerint végezzék a gyerekek a tevékenységet. Nem kell várakozniuk, nem kell sietniük. Pozitívum még, hogy a gyerekek dönthetik el – természetesen egy időegységben belül

-, hogy mikor kezdenek el vagy fejeznek be egy tevékenységet. A játszó gyerekeknek nem kell abbahagynia a játékát, ha behozták a tízórait. Akkor étkeznek, ha „kijátszotta” magát.

A napot nagy intervallumokra bontjuk, kevés tevékenység idejét határozzuk meg (kezdet, befejezés), ez azonban feltétlenül szükséges, mert a folyamatosság nem eredményezhet anarchiát.

Magában kell hordoznia az állandóságot és a rugalmasságot, ami a gyerekeknek a kiegyensúlyozott biztonságot adja.

Meghatározzuk:

- az étkezések kezdetét – a biológiai szükségletek kielégítése, a gyermek fejlődő szervezete rendszerességet követel, de a befejezést nem, mert ez rugalmasan alkalmazkodik az egyénekhez és más tevékenységekhez,
- a délutáni felkelés legkorábbi idejét.

A gyermekeknek szükségük van pihenésre, de aki nem igényli az alvást, az 14³⁰-tól felkelhet. Így van, aki alszik, van aki játszik vagy éppen uzsonnázik.

Ez a szituáció rendkívül sok nevelési lehetőséget teremt. A gyerekek megtanulnak tapintatosan alkalmazkodni egymás szükségleteihez, igényeihez. Erősödik önfegyelmük, hisz nem könnyű olyan halkán játszani, beszélni, hogy ne zavarják az alvókat.

Ez a napirend lehetővé teszi – miután a folyamatos tevékenységeket egyszerre kevés gyerek végzi, hogy az óvónő megfigyelje és pontosan tudja, melyik gyermek milyen szinten végzi az önkiszolgáló munkát (pl. öntés kancsóból) stb., miben, hogy kell őt segíteni önállóságának, az egészséges életmód (testápolás, öltözködés, étkezés) szokásainak megerősítése, fejlődése érdekében, milyen feladatai vannak a gondozási folyamatban. Az önkiszolgáló munkák öntevékeny végzését nem kötjük életkorhoz, mindig az önállósulási törekvéstől függ.

A folyamatos napirend nem öncél, mindenáron – ha az adott helyzet nem teszi lehetővé – nem szabad erőltetni. A folyamatosság eszköz, annak eszköze, hogy a gyerekek óvodai életét úgy szervezzük meg, hogy mindig jól, biztonságosan érezzék magukat.

A folyamatos napirenddel megteremtődik az egyéni képességfejlesztés, az egy gyermekre figyelés lehetősége a gondozásban is.

A gondozás:

- A gyermek öntevékeny közreműködése saját magával, szükségleteivel kapcsolatos munkák elvégzése
- A helyes tisztálkodási és táplálkozási szokások kialakításában fontos szerepe van az óvodapedagógusnak és a dajkának.

Az óvónő és a dajka gondozó funkciója fontos, hisz a gyerekek testi szükségleteinek – mely esetenként önmaga által is megfogalmazatlan – kielégítése alapvető feltétele a jó közérzetnek. Az óvónő és a dajka gondoskodása, igényessége a gyermekek külső megjelenése iránt minta a számunkra, amellyel könnyen azonosulnak.

Napirend

6 ⁴⁵ -től	Folyamatos érkezés	
Játék	ábrázolás	
	8 ³⁰ -tól folyamatos reggeli	
	9 ¹⁵ -ig	
	mese-vers, ének-zene	
	kötetlen tanulás	
	levegőzés	
11 ⁴⁵ -ig	Tisztálkodás, előkészület az ebédhez	
↓	12 ⁰⁰ -tól	Ebéd
	13 ⁰⁰ -tól	Pihenés
	14 ³⁰ -tól	Folyamatos ébredés, kelés
		Uzsonna
		Játék hazamenésig
17 ⁰⁰ -ig		

Epochákban szervezett tanulási folyamat rendje egy hétre lebontva

A heti rend az óvónő által szervezett fejlesztő tevékenységek napját határozza meg, kivéve az ábrázolást és az ének-zenét.

Matematika epocha

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Mese-vers Matematika	Testnevelés (kötelező) Mese-vers Matematika	Mese-vers Matematika	Mese-vers Matematika	Testnevelés (kötelező) munkanap

Ábrázolás és ének-zene a hét bármely napján, a gyermekek igénye szerint.

Környezet epocha

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Mese-vers Környezetismeret	Testnevelés (kötelező) Mese-vers Környezetismeret	Mese-vers Környezetismeret	Mese-vers Környezetismeret	Testnevelés (Kötelező) munkanap

Ábrázolás és ének-zene a hét bármely napján, a gyermekek igénye szerint.

A ciklusok 3-4 hetente váltják egymást.

A szülők által igényelt, nem kötelező egyéb szolgáltatások, melyeket az arra képzett óvónők tartanak és a szülő számára ingyenes.

Minden évben szeptember 30-ig felmérjük a szülők igényét a délutáni foglalkozásokkal kapcsolatban.

1. Zeneóvodai foglalkozások
2. Drámajáték

A foglalkozások célja:

1. Zeneóvoda: korán, játékos formában bevezetni a gyermekeket a zene világába. Tehetséggondozás keretén belül, megismertetni velük a legfontosabb alapelemeket, felkelteni érdeklődésüket a zenetanulás, az örömteli zenélés iránt, biztosítva a folyamatos, „utánpótlást” a zeneiskolába.
2. Drámajáték: közös játék, cselekvés során ismerjék meg és fedezzék fel a körülöttük levő tárgyi világot, önnön belső világukat, a szociális világot. Fejlődjék személyiségük, érzelmi biztonságra, kreatív gondolkodásra tegyenek szert.

6.3.2. Csoportszervezés

A csoportok kialakítását helyi adottságok, szokások, a szülők ez irányú igényei befolyásolják. Bármilyen a csoportösszetétel, a legfontosabb kritériuma az, hogy abban a gyerekek, óvónők egyaránt jól érezzék magukat.

Igény szerint vegyes, vagy színcsoportban folyhat a nevelés

1. A vegyes életkorú csoportokban a fejlődésbeli egyéni különbségek jobban láthatók, egyértelműbben észrevehetőek.

Életszerűbb, családiasabb az ilyen összetétel, az új kicsik beilleszkedése – amely mindig a gyermek igénye, a szülő és az óvónő közös megállapodása szerint történik – hamarabb lezajlik, segítik a testvérek és a nagyobbak a kapcsolatteremtést. Lerövidül a beszoktatási idő, mert az újak egy kiépült szokásrendszerű csoportba kerülnek, látják, utánóznak a nagyobbak tevékenységét, így hamarabb megtanulják az óvodai életet. A kicsiket szeretettel, sok apró figyelemmel váró nagyok az óvónő mellett érzelmi támaszt, megkapaszkodási lehetőséget is nyújtanak. A csoportba tapasztalt szeretetteljes fogadtatás, meleg légkör, a modellálható szokások, társas kapcsolatok fokozzák a kisebbek biztonságérzetét, fejlesztően hat rájuk.

Testvéreknél, de nem testvéreknél is alkalmanként előfordul a túlzott ragaszkodás, vagy a kicsi túldédelgetése. Ilyenkor az óvónő nevelőfunkciója megnő, segít az egészséges arányok megtalálásában. Vegyes csoportokban megszűnik a korcsoportisméltés miatti csoportcsere, az iskolába nem menő nagyok nem kerülnek új csoportba.

Megteremtődnek az utánpótlás, modellkövetés feltételei a gyerekek között, eredményesebb a szociális tanulás, felgyorsul az önállóság fejlődése. Megtanulnak alkalmazkodni, viselkedni heterogén közösségekben, fokozódik a gyerekek empátiás képessége, természetesebben fogadják a „máságot”. Lényegesen csökken a gyerekek között a konfliktusok száma, mert a más-más érettségi fokon álló gyerekek mintát adnak egymásnak a megegyezésre.

A vegyes életkorú csoportok irányítása az óvónő számára összetettebb feladat. Fokozott empátiás képességgel kell rendelkeznie, hisz egyszerre kell a 3-7 éves gyermek érzésvilágába beleélnie magát.

A vegyes csoport sarkalatos kérdése a csoportlégkör és gyerekek közötti együttműködés kialakítása. Ennek alapja az a fő elv, hogy a gyerekek a csoportban azonos jogok és kötelességek illessék meg. Nem zavarhatják egymást, nem lehetnek egymás terhére. A nagy segíthet a kicsinek, ha akar, - s hogy akarjon, erre motiválhat a nevelő funkcióját érvényesítő óvónő – de a segítség ne legyen kötelező számára, ne végeztesse el vele az óvónő olyan feladatot, ami a kisebb dolga lenne. Óvó, védő szeretet, az összetartozás érzése erősödjön a gyerekek között.

A csoportok szervezésénél figyelembe vesszük:

- megközelítően arányos legyen a különböző életkorú gyerekek száma, hogy a csoportba kerülő gyerekek várhatóan találjanak játszótársat, barátot, hogy az eltérő fejlettségből következő hatások kiegyenlítsék egymást,
- a nemek arányát is. (fiúk, lányok megközelítőleg azonos arányban legyenek.)

2. A színcsoport kialakításánál szelekciós elv csak az életkor. Ilyen csoportokban az életkori jellemzők fokozottan tapasztalhatók. A hasonló életkor nem jelent azonos fejlettséget, így az egyéni feladatadás itt is követelmény. Ezen csoportkialakítás esetében is az epochális tanulás szervezés végrehajtható, miközben nagyobb jelentőséget kap az egyéni sajátosság, az életkorival szemben.

7. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE ÉS FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

Óvodánkban fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt azok az óvodások, akiknél egy vagy több képességterület fejletlensége előrevetíti az iskolai tanulás várható nehézségét, sikertelenségét. A gyermekeket csoportjából kiemelve, külön teremben foglalkoztatjuk a fejlesztő pedagógus által.

A Nevelési Tanácsadó, Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, és az óvónők javaslatait figyelembe véve, határozzuk meg minden évben a fejlesztésre szoruló gyermekek létszámát.

Szeptember első napjaiban szülői értekezleten ismerteti a fejlesztő pedagógus, mely területekkel foglalkozik, hogyan történik a korrekciós fejlesztés, illetve kéri hozzájárulásukat az év eleji vizsgálatok elvégzéséhez.

Ez lehet: dislexia veszélyeztetettség mérő teszt, Sindelar vizsgálat, vagy a fejlesztő által szerkesztett aktuális fejlettségszintet megállapító teszt.

Csak annál a gyermeknél végezhető el a felmérés, ahol a szülő aláírásával hozzájárul.

Szeptember hónapban történik az anamnézis felvétele, a vizsgálatok összesítése, valamint, a hiányosságok ismeretében az individuális fejlesztési terv felállítása.

A fejlesztés négy nagy területet ölel fel.

1. Mozgásfejlesztés

1. Testtudat, testkép fejlesztés
2. Finommotorika fejlesztés
3. Egyensúlyozó rendszerfejlesztés
4. Alapmozgás koordinációja
5. Két oldal összerendezése
6. Mozgás – ritmus – beszéd összerendezése

7. Keresztcsatornák összehangolása
2. **Vizuális percepciófejlesztés**
  1. Azonosság – különbség felismertetése
  2. Rész – egész viszony észlelése
  3. Alakállandóság fejlesztése
  4. Szem – kéz koordináció fejlesztése
  5. Vizuális emlékezet fejlesztése
6. Alak – háttér felfogás
3. **Auditív percepció fejlesztés**
  1. Hallási figyelem kialakítása
  2. Adott hang kiemelése
  3. Zöngés – zöngétlen hangok differenciálása.
  4. Szókincs fejlesztés
5. Verbális emlékezet
4. **Számolási nehézség fejlesztése**
  1. Számosság megalapozása.
  2. Gondolkodási műveletek végeztetése
  3. Sorozatalkotás
  4. Rövidtávú emlékezet koncentráció fejlesztése
  5. Szerialitás fejlesztése

Ezeket a területeket az éves átfogó hálótér alapján fejleszti csoportosan, és egyénileg. Minden foglalkozás időpontja, anyaga azon a napon, amikor a fejlesztés történt, felkerül a „napi bejegyzések” lapra.

Félévkor egyénenként értékeli a fejlesztő pedagógus az eddigi munkát, elért, vagy el nem ért eredményt és ezt a csoportban dolgozó óvónőkkel megbeszéli.

Gyermeklétszámtól függően a tavaszi időszakban nyílt napot tart.

Májustól visszaméréseket végez és összesítéssel, értékeléssel állapítja meg az elért fejlettségi szintet.

A gyermek személyi anyaga tartalmazza:

- Anamnézist
- Év eleji felmérést
- Fejlesztési tervét
- Napi bejegyzéseket
- Féléves értékelést
- Gyermeki munkákat
- Év végi visszamérést
- Értékelést

Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Óvodáink abban az esetben vállalják fel a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, amennyiben – az előzetes Nevelési Tanácsadói vizsgálat véleménye alapján – a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság az integrálhatóságot megállapítja.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, továbbá pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek (SNI) integrált nevelése

- Beszéd fogyatékos,
- Enyhe értelmi fogyatékos,
- Hiperaktív,
- Autisztikus tünetekkel bíró.

8. A GYERMEK FEJLESZTÉSÉNEK TERVEZÉSE, FEJLŐDÉS DUKUMENTÁLÁSA

8.1. A gyermekek fejlődésének követése, elemzése

A tervezés alapelveinek minden területen egységesnek kell lenni – egyéni képesség fejlesztés - és mindenhol érvényesülnie kell, legyen a napirend, tanulás vagy munka. Olyan tervezés kell, ami nem növeli az írásbeli munkát, segíti a gyermekek fejlődési ütemének követését, jelzi a fejlődésbeli lemaradásokat, láttatja az egyénhez kötődő feladatokat.

Az óvónőnek azt a szintet kell megtalálnia, amit a gyermek már tud, illetve, amit segítséggel meg tud oldani. Ez a játékon keresztül a tanulásban – és minden más tevékenységben - jól látható.

8.2. A fejlődési napló

A fejlődési napló alkalmas a fejlődési folyamat követésére, a lemaradások, eredmények, egyénnek szóló feladatok meghatározására. Láttatja az epochális program szerinti munka eredményességét az esetleges hibákat. Bizonytalanság esetén lehetőség az óvónő számára a további megfigyelések elemzése, kivételes esetben a mérés. A mérés módszere elsősorban a gyermek tevékenységének a megfigyelése, elemzése legyen.

Vezetése rendszeres, folyamatos, kötelező.

- Ehhez a dokumentációhoz kapcsoljuk a gyermekek minden olyan vizsgálati anyagát, eredményét, (Nevelési Tanácsadó, Tanulási Képesség vizsgálat, Sindelar) mely meghatározza, differenciálja az egyéni fejlesztést.
- A fejlődési napló tartalmazza a tudáspróba szempontsorának vezetését, melyet dátummal jelölünk, amikor a gyermek elérte a megfelelő fejlődési szintet. (megtalálható módszertani eszköztárunkban.)
- Ciklusonként minden gyerekről, legalább egy bejegyzés is készüljön.
- Az új gyermekekről ötödik nap után bemeneti mérést végzünk, megfigyelés alapján (a bemeneti mérés szempontsora a módszertani eszköztárunkban található)
- A nagycsoportosok anyagát iskolába lépéskor lezárjuk, értékeljük, és irattárba helyezzük

A fejlődési napló vezetésével el kell érünk, hogy

- minden óvónő tudja, melyik gyereket miben kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön,

- az egyes gyerekek tervezett feladat a gyermek ismeretében tudatos, pontos, képességfejlesztő legyen,
- az óvónők felelősséget érezzenek, felelősséget vállaljanak minden gyermek, minden területen (érzelem, szocializáció stb.) történő fejlődéséért.
- a fejlődés mérhetőségét biztosítsa és követhető legyen.
- Vezetése rendszeresen, folyamatosan kötelező.

A fejlődési napló szempontjai:

A gyermek megfigyelése alapján az óvodáskor idejére minden gyermekről külön-külön folyamatosan vezetett, dátumozott tényfeltáró feljegyzéseket tartalmazó dokumentum. A naplóban készített feljegyzések kiterjednek a nevelési és tanulási folyamatokra is.

1. *Önállóság fejlődése*

- önkiszolgáló munka (öltözés, étkezés, testápolás)
- egyéni igények, jellemzők.

2. *Játékok, szociális magatartás, érzelem, akarat*

Játék:

- a gyermek élményanyaga,
- a játék fejlődése, fajtái, sajátossága,
- együttműködés a játékban,
- a gyermek helye a játszócsoportban,
- érzelmi megnyilvánulások,

Szociális magatartás

- önállóság (bátorság, magabiztosság, szabályok betartása stb.),
- kapcsolatteremtő-képesség
- beilleszkedés,
- együttműködés, a tevékenységben (kitartás, fegyelmezettség, baráti kapcsolatok).

3. *Kommunikációs képesség*

- beszédhallás,
- beszédértés,
- hangok ejtése, szókincs,
- mondatszerkesztés,
- folyamatos, összefüggő beszéd, önálló történet elmondása

4. *Kognitív képesség*

- vizuális észlelés (vizuális zártság – hiányos képek, időrendiség, ritmus),
- alaklátás és formaállandóság (alak, forma, méret, szín, rész-egész viszony),
- tapintatos felismerés,
- téri tájékozódás (oldalosság, irányok, viszonyok)
- keresztcsatornák fejlődése,
- észlelt összefüggések verbális megfogalmazása,

- gondolkodási műveletek,
  - verbális, vizuális memória és a figyelem tartóssága, terjedelme.
5. *Motoros képesség*
- nagy mozgások fejlődése (tempója, ritmusa, iránya),
  - finommotorika,
  - szem – kéz, szem – láb koordináció
  - kezesség,
  - testséma fejlődése (testrészek ismerete, oldaliság, elülső és hátulsó rész, függőleges zóna),
  - testrészek mozgatása.
  - Tanév elején minden új gyermekről elkészítjük a felmérést
  - A nagycsoportosok anyagát lezárjuk, értékeljük és irattárba helyezzük
  - Ciklusonként minden gyerekről, legalább egy bejegyzés készüljön.

8.3. Az óvónők tervezési feladatai

Az egységes tervezés érdekében óvodánk saját csoportnaplót készített, amely tartalmazza mindazokat a tevékenységeket, melyeket a Helyi Nevelési Programunk sikeres működése érdekében tudatos tervezés során meg kell csinálnunk. A csoportnaplóba teljes ciklusra, 3-4 hétre tervezünk heti lebontásban. A sikeres tervezés feltétele, hogy ismerjük a gyerekek egyéni fejlettségét, az elsajátítandó műveltségtartalmat.

A tervezés a gyerekek fejlődési üteméhez, igényeihez, spontán helyzetekhez igazodhasson, a feladatok egymásra épüljenek.

Ciklusonként az előző eredményekre építve tervezzük meg a matematika vagy a környezet heti anyagának részletes lebontását és az ehhez kapcsolódó játékokat, az ábrázolás technikáját, mese-verset, az ének-zene anyagát és képességfejlesztő feladatait, a testnevelést, a környezethez kapcsolódó munkákat beleértve az önkiszolgáló feladatokat, az illetet, kiegészítve a Kompetencia programcsomag választott elemeivel.

9. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

9.1. Óvodánk gyermekvédelmi és szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Az óvoda eszköztárával segítse a valamilyen okból hátrányos helyzetbe került gyermek esélyeinek javulását. Az óvodapedagógusoknak közre kell működniük a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények feltárásában, megelőzésében, lehetőség szerinti megszüntetésében. Az egészséges személyiség fejlődést károsító hatások észrevétele, kiszűrése, - (a gyermeki fejlődést veszélyeztető szociális és pszichés problémák) elhárítása és enyhítése, az óvodai gyermekvédelmi tevékenység célja.

A gyermekvédelmi munka végzése minden óvónő munkaköri kötelessége, mely tevékenység titoktartási kötelezettséget kíván. Előítéletektől mentes el- és befogadó magatartásmód szükséges ahhoz, hogy intézményünkben egyetlen óvodás se érezze magát peremhelyzetűnek.

9.2. HH és HHH érintettek köre

- Egészségügyi ártalmak
- Átmeneti érzelmi válság a családban (válás, haláleset)
- Elhanyagoló nevelés
- Családon belüli erőszak
- Szenvedélybeteg a családban
- Súlyos anyagi nehézségek
- Ingerszegény környezet
- Rossz lakáskörülmények
- Munkanélküliség
- Csonka család
- Tartós betegség

9.3. A gyermeki személyiség fejlődést károsító hatások okai

- Deviáns szülői magatartás (alkoholizmus, bűnöző életmód, negatív példa) erkölcstelen családi környezet, testi-lelki bántalmazás
- A gyermek elhanyagolása
- Feszültségek a családban (eltérő nevelési elvek, munkanélküliség)
- Anyagi és lakásproblémák, betegségek, tragédiák

9.4. Esélyegyenlőségi program megvalósítása érdekében a következő feladatokat látjuk el:

- A családok megismerése, a peremhelyzet okainak feltárása, tapintatos személyes kapcsolattartáson keresztül,
- A segítségadás jellegű függő prevenciók – illetve korrekciós módszerek alkalmazása az egyéni sorsokkal való törődés.
- A speciális gyermeki képesség szintre alapozott fejlesztő tevékenység végzése a humánus, megértés és szeretetpótlás módszerével.

- Az esetenkénti hatósági intézkedés kezdeményezése
- A családra való hatékonyabb ráhatás érdekében kapcsolattartás felelős személyekkel, intézményekkel, jelzőrendszer működése.
- Szükséges a munka folyamatos dokumentálása
- A vezető óvónővel együtt az óvónők évente elemzik és értékelik a gyermekvédelmi munkát.

Módszerek:

- Családlátogatás,
- Megfigyelés,
- Kérdőív
- Fogadóóra
- Szakemberrel történő találkozás (családsegítő munkatársak, pszichológus, orvos, stb.)

Csoportstatisztika elkészítése:

Diagnózis felállítása

Felelős: csoport óvónői

Határidő: szeptember 30.

10. A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSNEK FORMÁI

10.1. Szülők

Óvodánk arra vállalkozik, hogy a szülőkkel együtt nevelje, fejlessze a gyermekeket. Folyamatos együttműködésre és jó partnerkapcsolat kialakítására törekszünk. Családlátogatás alkalmával megismerkedünk a családok életmódjával, a gyermekekre jellemző főbb tudnivalókról információt szerzünk. Ezért jó, ha az első látogatásra, még a gyermek óvodába lépése előtt kerül sor, de ha szükséges, a 3 év folyamán többször is.

Törekszünk arra, hogy az új gyermekek befogadása zökkenő mentes legyen.

A csoportokban tartott szülői értekezleten, amiből tanévenként kettőt tartunk, részletesen bemutatjuk programunkat.

Évente két alkalommal nyílt napot szervezünk, valamint vannak nyílt ünnepeink is. (ismerkedési est, gyermeknap).

Az érdeklődő szülők fogadó óra keretében kaphatnak tájékoztatást gyermekük fejlődéséről. Félévente azokat is tájékoztatjuk, akik külön nem kérték.

Állandóan nyitott óvodát kínálunk, a szülők kérését, javaslatait figyelembe vesszük. A szülők képviselőjét a Szülői Szervezet látja el, amelynek működését, feladatait éves munkatervük adja.

Akkor választjuk meg a vezetőséget, amikor már megismerjük egymást. Csoportonként 2-3 tagot.

A programok, rendezvények lebonyolítását, szervezését vállalják, a nevelőtestülettel együtt (pl. óvodás bál, nyitó- záró délután).

Feladata még a hátrányos és veszélyeztetett gyermekek segítése, odafigyelése rájuk. Az Szülői Szervezet nem csak koordináló, hanem kezdeményező is a folyamatos együttműködés elősegítésében.

10.2. Bölcsőde

Óvodánkban a helyi bölcsődéből is érkeznek minden évben gyerekek.

Kapcsolattartásunk folyamatos a két intézmény gyerekközpontú szemléletén alapszik. Fontosnak tartjuk, hogy az átmenet a bölcsődéből az óvodába ne okozzon törést a gyermek számára. Ezért, még a bölcsődében meglátogatjuk őket, tájékozódunk a fejlődésükről, ismerkedünk velük. Beiratkozás előtt részt vesznek az óvodapedagógusok bölcsődei szülőértekezleten. Tájékoztatást adnak az óvodai nevelésről és az induló csoportokról. Szeptember elején a gondozónők kíséretében ismerkednek az óvodával, már minden kisgyerek a saját csoportjában. Az első 1-2 nap, amikor már óvodások, a gondozónők az óvónővel közösen várják reggel az érkezőket.

A jó kapcsolat alapot nyújt ahhoz, hogy a fejlesztést az óvónő arról a szintről folytassa, ahonnan a gyerek a bölcsődei nevelés folyamatában eljutott.

10.3. Iskola

Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet megkívánja a két intézmény együttműködését.

Kölcsönös nyitottság, érdeklődés és nevelőpartneri viszony kialakítására törekszünk. Az 1. osztályos tanítók látogatást tesznek az óvodai csoportjainkban, tájékozódnak nevelési módszereinkről, eszközeinkről.

Lehetőséget adunk, hogy a gyerekek egyéni fejlettségéről a tanítónők tapasztalatot szerezhessenek. Az általuk megadott szempontok alapján írásbeli tájékoztatást adunk a gyermekek fejlettségéről, szociális helyzetéről (a szempontsor megtalálható módszertani eszköztárunkban) Feladatunk, hogy a gyerekek érdeklődéssel és örömmel induljanak az iskolába. Májusban egy tanári órát is meglátogatunk, és azon a napon az iskolai étteremben ebédelnek a nagycsoportosok.

Ismerkedünk a leendő tanítókkal, az iskola környezetével, épületével, berendezésével, szokásaival.

Figyelemmel kísérjük az első osztályosok fejlődését, a beilleszkedésüket, minden évben, az 1. osztályban meglátogatjuk őket. Megbeszéljük tanítókkal a látottakat, tapasztalatokat, így az értékelési eredményeket használni tudjuk a további nevelőmunkánkban. Kapcsolattartásunkat Együttműködési megállapodásban dokumentáljuk.

10.4. Az intézmény fenntartója

Az intézmény fenntartója Balatonboglár Város Önkormányzata. A fenntartó és az intézmény kapcsolatrendszerét megállapodási szerződésben szabályozza.

11. AZ ÓVODAI ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK

1. Közös megemlékezés a gyermekek születés-, illetve névnapjáról
  - a. (bolti sütemény, apró ajándék, köszöntés)
2. Közös őszi, tavaszi kirándulások
  - a. (szüret, diószedés, stb.)
3. Október 23. (csoportonként)
4. Mikulás ünnep december 6. körül (zárt szervezésű)
5. Adventi készülődés (csoportonként díszek, ajándék, mézeskalács készítés, vers-, ének tanulás)
6. Karácsony
7. Farsang
8. Víz, föld, madarak, fák világnapja, kirándulás, faültetés, séta, megemlékezés
9. Március 15. (csoportonként)
  - a. Zászló, kokárda, nemzeti szalagkészítés, séta az emlékműhöz
10. INNOVÁCIÓ "Hívd a nagymamát, nagypapát." Húsvéti játszótér.
11. Anyák napi köszöntés: minden gyermekek ajándékkal és verssel, énekkel köszönti egyenként az édesanyákat, és nagymamákat.
12. Nyitó- és záró délután
  - a. SZM és az óvodai alapítvány segítségével délutáni program
13. Nagycsoportos korú gyerekek részére busz kirándulás szervezése, pl. Fővárosi Állatkert
14. Búcsúztató, évváró műsor (nyílt szervezésű) minden csoportban (június első hete)

Felnőtt közösséggel kapcsolatos hagyományok.

1. Pályakezdő, illetve új dolgozók bevezetése, megismertetése az óvodával, közösséggel, programunkkal.
2. Tanfolyamokon szerzett ismeretek átadása
3. Közös programok szervezése (nőnap, pedagógusnap, névnapok, nyugdíjba menő, távozó dolgozók búcsúztatása)
4. Bál szervezése a Szülői Szervezettel és az alapítvánnyal közösen.

12. NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK

- Ábrázoláshoz szükséges eszközök
- Hangszerek
- Mesepárna
- Nagyító
- Mesekönyvek
- Kosárkák (sétához)
- Cd-s rádió-magnó
- Fényképező
- Tornaszerek
- Fejlesztő játékok

- Üvegfesték
- Feladatlapok
- MINIMAT eszközök
- Összecsukható paraván
- Bábok
- Mesegyertya
- Textíliák
- Tükrök (különböző méretben)
- Festőköpenyek
- Nyomdák

A mozgásos játékhoz szükséges eszközök:

- labdák, rongylabdák
- kisebb nagyobb karikák
- kis szőnyegek, dobozok
- vékonyabb vastagabb kötelek, ugrókötelek
- padok, babzsákok, bordásfal, udvari mászóakák, mászórúd, mászókötel
- szegéllyel körülvett homokozók
- mászásra alkalmas alacsonyabb élő fák

13. INTÉZMÉNYÜNK DOKUMENTUMAINAK NYILVÁNOSSÁGA

Életrendünket, Nevelési Programunkat és a házirendet a szülők számára **mindenkor hozzáférhető helyen**, kifüggesztve helyezzük el (bejárati előtérben), hogy az, szabadon megtekinthető legyen.

Minden óvodapedagógus köteles a szülők számára **tájékoztatást adni** a helyi nevelési programunkról.

Tájékoztatást kérhet a szülő a programmal kapcsolatos személyesen, illetve a „Szülői Munkaközösség” elnökén keresztül az adott csoport óvónőitől, illetve a vezetőtől, a fogadóórákon, és a szülői értekezleteken.

Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

Legitimációs záradék

A Hétszínvirág Óvoda Pedagógiai Programjának átdolgozásában elkészítésében részt vett óvodapedagógusok:

Tormáné Burics Ágnes	intézményvezető
Székely Ildikó	intézményvezető helyettes
Pálfi Lászlóné	óvodapedagógus
Spanics Gabriella	óvodapedagógus
Tuliné Sipos Magdolna	óvodapedagógus

Egyetértésüket kinyilvánította:

(Szülők képviselője)

Németh-Hám Kornélia

Kelt: Balatonboglár 2013, év március. hó ...20..... nap

BÖLCSŐDE SZAKMAI PROGRAMJA

Bölcsődei ellátás

A bölcsőde küldetése, missziója

A bölcsőde azt tűzte ki célul, hogy a gondozott gyermekek jól és biztonságban érezzék magukat, a szülők pedig elégedettek legyenek az ellátással.

1.A bölcsőde működését meghatározó jogszabályok

Működését szabályozza a 15/1998 (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről.

A 15/1998 (IV. 30.) NM rendelet 34§-45§ a gyermekek napközbeni ellátásának, ezen belül a Bölcsőde működését meghatározó szabályokat ismerteti.

E rendelet a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazságról szóló 1997. évi XXXI. Törvény felhatalmazása alapján készült. A bölcsőde szakmai ellenőrzése a Gyvt. 118.§-ának (3) bekezdése szerint történik.

2 , Az ellátandó terület és célcsoport meghatározása

A bölcsőde feladata, célja egyre összetettebb, árnyaltabb, ennek megvalósításában magasabb színvonalra törekszünk. Bölcsődénk működése során, alapvető feladatának tekinti az ellátási területén élő családok három év alatti gyermekeinek szakszerű és magas színvonalú napközbeni gondozását-nevelését, gyermekneveléshez értő, a gyermekeket tisztelő és szerető felnőttek segítségével, együttműködésben a családdal, hasonló korú gyermektársak közösségében. A nevelkedő gyermek számára biztosítjuk a lehetőséget és a feltételeket, hogy egészséges, testileg és szellemileg fejlett, életkoruknak megfelelően a világban eligazodni tudó kisgyermekké váljanak.

Bölcsődei ellátás 1954 óta működik Balatonbogláron – jelenleg az óvodával egy épületben, 1 csoport 12 férőhellyel működik.

A bölcsődei étkeztetés külső szállítással megoldott.

3.,Az egészséges táplálkozás alapelvei

A Magyar Tudományos Akadémia Élelmiszer-tudományi Komplex Bizottsága kidolgozta az egészséges, kiegyensúlyozott táplálkozás alapelveit, illetve ajánlásait, melyek felnőttek és gyermekekre egyaránt vonatkoznak.

- Minél változatosabban, minél többféle élelmiszerből, különböző elkészítési módok felhasználásával állítsuk össze az étrendet,
- Részesítsük előnyben a gőzölést, párolást, a fóliában vagy cserépedényben történő sütést, kerüljük a rántást. Kedvezőbb, ha kevés liszttel, keményítővel készítünk habarást,
- Kerüljük a zsíros ételeket, részesítsük előnyben az olajat, a margarint,
- Kevés sóval készítsük az ételeket, utólag ne sózzunk. Különösen vonatkozik ez a gyermekélelmezésre, hiszen a fiatal korban kialakult ízlés egész életre kiható,
- □Csak az étkezések befejező fogásaként -, hetente legfeljebb egyszer együnk édességet, süteményt. Ételeinket egyáltalán ne, de legfeljebb csekély mértékben cukrozzuk,
- Naponta fogyasszunk mintegy fél liter tejet és tejterméket.
- Rendszeresen, naponta többször együnk nyers gyümölcsöt, zöldségfélét, párolt főzeléknövényt, zöldséget,
- □Asztalunkra mindig kerüljön barna kenyér, köretként vagy egy-egy fogás alapjaként inkább burgonyát, párolt zöldségfélét válasszunk a rizs, a tészta helyett,
- Együnk nyugodtan, kényelmes körülményeket teremtve,
- A főtt ételeket elkészítésük után minél előbb együk meg, ne tároljuk melegen órákig, 3 óránál tovább főtt ételt nem tartunk, még hűtőszekrényben sem.
- Legyen meg a napi megszokott “menetrendünk”, lehetőleg mindig azonos órában étkezzünk,
- A szomjúság legjobban ivóvízzel oltható, gyermekeknek a legkevesebb alkohol is TILOS!
- A helyes táplálkozás nem jelenti egyetlen ételnek vagy élelmiszernek a tilalmát sem, azonban célszerű egyeseket előnyben részesíteni, mások fogyasztását csökkenteni. Bőséges fogyasztásra javasolt: gyümölcsök, zöldségek, főzelékfélék, zsírszegény tej- és tejtermékek, hal, barna kenyér és a burgonya.

Mérsékelt fogyasztásra javasolt: sovány húsok és húskészítmények, zsiradékok, tojás, tészta, száraz hüvelyesek. Kerülni kell: édességek, fagyaltok, cukrozott készítmények, zsíros húsok, zsíros ételek, tejszín, cukros üdítők, só fogyasztását,

- A táplálkozás kedvező hatásait egészítse ki a rendszeres testmozgás,
- A helyes táplálkozás fedezi a szervezet minden folyamatának energia- és tápanyag felhasználását. Megfelelő táplálkozásnál optimális testtömeg alakul ki.

A táplálkozási alapelvek iránytűt jelentenek az egészséges életvitelhez. A fent felsorolt alapelvek fokozottan érvényesek a csecsemő és kisdetek táplálkozására vonatkoztatva.

.4. Dokumentáció

A bölcsőde a gyermek fejlődésének segítése, a gyermekről való lehető legmagasabb színvonalú gondoskodás elősegítése érdekében az egyes módszertani javaslatokban megfogalmazott módon dokumentációt vezet.

A dokumentáció vezetésénél fontos szempontok: a tárgyyszerűség, hitelesség, az árnyaltság.

A dokumentáció vezetéséhez kérni kell a szülők hozzájárulását, a rögzítetteket kérésre a szülőknek meg kell mutatni.

A dokumentáció vezetésénél és őrzésénél a személyiségi jogokat a legmesszebbmenőkig figyelembe kell venni:

- Felvételi könyv
- Kérelem a bölcsődei felvételhez
- IX..sz..adatlap
- Nyilatkozat (térítési díjkedvezményhez)
- Statisztika
- Térítési díj nyilvántartási törzslap /I. II. III sz. melléklet
- Csoport napló – mely a gyermek napi eseményeit, ellátását tartalmazza
- Egészségügyi törzslap, mely tartalmazza az orvosi státuszokat, oltásokat, röviden kisgyermeknevelői bejegyzéseket.
- Családlátogatásról vezetett füzet
- Beszoktatás adminisztrációja
- Fejlődési lap, fejlődési napló : a gyermek adaptációja, összefoglaló értékelése
- Részletes leírása a gyermek pszichoszomatikus fejlődésének.
- Üzenő füzet, mely az írásos kapcsolattartásra, információra ad lehetőséget az intézmény és a családok között.

Személyi térítési díj megállapítás

A gyermekjóléti alapellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátásáért térítési díjat kell fizetni. Az intézményi térítési díjat külön rendelet állapítja meg. A térítési díj a Képviselő-testület által meghatározott mértékű.

Gyermekétkeztetés esetén:

7. a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek után az intézményi térítési díj 100%-át,
8. 3 vagy több gyermekes családok esetén gyermekenként az intézményi térítési díj 50%-át
9. tartósan beteg, fogyatékos gyermek után az intézményi térítési díj 50%-át kell fizetni.
10. Ingyenes ellátásban kell részesíteni a jogosultat, ha a térítési díjfizetésre kötelezett jövedelemmel nem rendelkezik.
11. Normatív kedvezmény csak egy jogcímen vehető igénybe.

5.Személyi ellátottság:

MUNKAKÖR	KÉPESÍTÉSI ELŐÍRÁS	LÉTSZÁM
Szakmai vezető	Csecsemő-és kisgyermekgondozó	1 fő
Kisgyermeknevelő	Csecsemő- és kisgyermekgondozó	3 fő

6.A bölcsődei gondozás nevelés célja

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának megteremtésével, odaforduló szeretettel, elfogadással, a gyermek kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával segíteni a harmonikus fejlődést.

Célunk:

- A jó színvonalú bölcsődei ellátás és szolgáltatás biztosítása
- A családok segítése, egészségnevelés elveinek szem előtt tartása
- A munkatársak szakmai képzettségének emelése, házi továbbképzések szervezése, önképzés elősegítése
- Esztétikus, ízlést formáló környezet kialakítása
- A bizalom megteremtése
- A szabadban való mozgás és játéktevékenység preferálása
- Továbbra is korszerű gyermekélelmezés biztosítása, mely a HACCP elvek betartásán alapul
- Külső és belső kapcsolataink ápolása

7. A bölcsődei gondozás-nevelés alapelvei

A családi nevelés elsődlegességének tisztelete

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. A bölcsőde a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és lehetőség szerint erősítve vesz részt a gyermekek gondozásában, nevelésében, illetve szükség esetén lehetőségeihez mérten törekedve a családi nevelés hiányosságainak kompenzálására, korrigálására. Ezért is fontos a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsődei életbe.

A gyermeki személyiség tiszteletének elve

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget, különleges védelem illeti meg. A bölcsődei nevelés-gondozás értékközvetítő és értékteremtő folyamat, amely a gyermeki személyiség teljes kibontakozására, a személyes, szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásával.

A gondozás és nevelés egységének elve

A gondozás és a nevelés elválaszthatatlan egységet alkotnak. A nevelés tágabb, a gondozás szűkebb fogalom: a gondozás minden helyzetében nevelés is folyik, a nevelés helyzeti, lehetőségei azonban nem korlátozódnak a gondozási helyzetekre.

Az egyéni bánásmód elve

A kisgyermeknevelő meleg, szeretetteljes odafordulással, a megfelelő környezet kialakításával, a gyermek életkori- és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát figyelembe véve segíti a gyermek fejlődését. A bölcsődébe járó

gyermek mindegyike folyamatosan érezze a róla gondoskodó felnőtt elfogadását akkor is, ha lassabban fejlődik, akkor is, ha esetleg több területen jelentős eltérést mutat az átlagos fejlődéstől, viselkedése bizonyos esetekben különbözik a megszokottól, emiatt nehezebben kezelhető. A jó szakember a koránál fejlettebb gyermeket épp úgy észreveszi, teret, lehetőséget ad további fejlődésének elősegítésére.

Elfogadjuk, és tiszteletben tartjuk a gyermek vallási, etnikai ... stb. hovatartozását, és a lehetőségek szerint segítse az identitástudat kialakulását és fejlődését, segítse a saját és a más kultúra és hagyományok megismerését és tiszteletben tartását.

A gyermek fejlődéséhez alapvető a felnőtt őszinte érdeklődése, figyelme, megbecsülése, a gyermek kompetenciájának elismerésén alapuló választási lehetőség az egyes élethelyzetekben, a pozitív megnyilvánulások támogatása, megerősítése, elismerése.

A biztonság és stabilitás elve

A gyermek személyi- és tárgyi környezetének állandósága („saját” gondozónő-rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához. A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét. A gyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új megismerést, a szokások kialakulását. A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

Az aktivitás, az önállóság segítésének elve

A biztonságos és tevékenységre motiváló személyi és tárgyi környezet megteremtése, a próbálkozásokhoz elegendő idő biztosítása, a gyermek meghallgatása, véleményének figyelembevétele, a kompetenciájának megfelelő mértékű döntési lehetőség biztosítása. A gyermek ösztönzése, megnyilvánulásainak elismerő, támogató, az igényekhez igazodó segítése, az önállóság és az aktivitás tevékenység-specifikusságának, fizikai és pszichés állapottól függésének elfogadása, a gyermek felé irányuló szeretet, elfogadás és empátia fokozzák az aktivitást és az önállóság iránti vágyat.

A kisgyermeknevelő az élményszerzés lehetőségének biztosításával, saját példamutatásával, az egyes élethelyzeteknek a gyermek számára átláthatóvá, befogadhatóvá, kezelhetővé

tételével, a tapasztalatok feldolgozásának segítségével, az egyes viselkedésformákkal való próbálkozások bátorításával segíti a tanulást.

Az egységes nevelő hatások elve

A nevelés érték közvetítés és értékteremtés egyben. Eredményessége érdekében fontos, hogy a gyermekkel foglalkozó felnőttek – a közöttük lévő személyiségbeli különbözőségek tiszteletben tartásával – a gyermek elfogadásában, öntevékenységének biztosításában egyetértsenek, az alapvető értékek, erkölcsi normák és célok tekintetében nézeteiket egyeztessék nevelői gyakorlatukat egymáshoz közelítsék.

8.A bölcsődei gondozás-nevelés feladatai

A bölcsődei gondozás-nevelés feladata a családban nevelkedő kisgyermek napközbeni ellátásának biztosításával 20 hetes-3 éves egészséges nevelésű igényű gyermek testi- és pszichés szükségleteinek kielégítése, az optimális fejlődés elősegítése.

Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

- A fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.
- A primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése.
- egészségvédelem, egészségnevelés, a környezethez való alkalmazkodás és az alapvető kultúrhygiénés szokások kialakulásának segítése (a testi-lelki harmónia kialakulását és megőrzését segítő napirend – ezen belül: étkezés, mosakodás, öltözködés, alvás, szobatisztaságra nevelés, pihenés, levegőzés, játék, mozgás).
- A kisgyermek élettani állapotából fontos, tiszta levegőn való mozgásigényének megfelelő hely és idő megteremtése.
- Szükség esetén speciális szakember bevonásával prevenciós és korrekciós feladatok ellátása.

Az érzelmi fejlődés és a szocializáció segítése

- Derűs légkör biztosítása, a bölcsődébe kerüléssel járó nehézségek lehetőség szerinti megelőzése, ill. csökkentése, a gyermekek segítése az esetlegesen átélt nehézségeik feldolgozásában.
- A kisgyermeknevelő-gyermek között szeretetteljes, érzelmi biztonságot jelentő kapcsolat kialakulásának segítése.

- A testközeleli énekek, mondókák, ritmikus mozgások pozitív érzelmi hatásainak igényessége.
- Az egyéni szükségletek kielégítése a csoportban élés helyzetében, az én-tudat egészséges fejlődésének segítése.
- A társas kapcsolatok alakulásának, az együttélés szabályai elfogadásának, a másik iránti nyitottság, empátia és tolerancia fejlődésének segítése.
- Lehetőségteremtés a kisgyermeknevelővel, a társakkal közös élmények szerzésére az én-érvényesítés és a tolerancia egyensúlyának irányába befolyásolva a gyermek fejlődését.
- A kommunikatív képességek fejlődésének segítése a kommunikációs kedv felébresztésével és fenntartásával (meghallgatás, figyelem, kérdések megválaszolása).
- A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, érzékszervi és/vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt gyermekek gondozása-nevelése speciális törődéssel, szükség esetén más szakemberek bevonásával.

A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

- A kognitív folyamatok fejlődéséhez szükséges érzelmi biztonság és tárgyi felszereltség megteremtése.
- Az érdeklődés kialakulásának, fennmaradásának, erősödésének, az érdeklődési kör bővülésének segítése.
- A kommunikatív képességek és a kommunikációs kedv fejlődésének segítése.
- A gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységek lehetőségének biztosítása.
- A gyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása.
- Az önálló aktivitás és a kreativitás támogatása.
- Az önálló véleményalkotásra, a döntésre, a választásra való képessé válás segítése.
- Ismeretnyújtás, a tájékozódásnak, a tapasztalatok és élmények feldolgozásának segítése.
- A gyermek tevékenységének támogató-bátorító odafigyeléssel kísérése, megerősítése.
- Az érzékelés, észlelés és figyelem fejlődését elősegítő különböző anyagok, tevékenységi lehetőségek, szituációk biztosítása.

- A gondolkodás, a képzelet, fantázia fejlesztése mesékkel, szabad alkotó tevékenységek biztosításával.

.9 A bölcsődei gondozás-nevelés főbb helyzetei

A gondozás-nevelés valamennyi helyzetének célja a gyermek testi-lelki harmóniájának elősegítése, melyhez hozzátartozik a személyi- és tárgyi környezettel való harmónia is, ezért a gondozás-nevelés valamennyi helyzetében lehetőséget kell biztosítani a kisgyermek számára ahhoz, hogy érdeklődésének, pillanatnyi pszichés szükségleteinek megfelelően ismerkedhessen személyi- és tárgyi környezetével úgy, hogy viselkedési mintát és segítséget kap a helyes, tapintatos, figyelmes kapcsolatkezelés kialakításához. A gondozás (testi szükségletek kielégítése) és a játék a bölcsődei élet egyenrangúan fontos helyzetei, melyekben lényeges a gyermek szabad aktivitás iránti igényének és kompetencia érzésének erősítése.

Tanulás

A bölcsődei gondozás-nevelés területén a tanulás fogalmát a lehető legtágabban értelmezzük: minden olyan tapasztalat- és információszerzési folyamat, tanulás, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben és a gondolkodásban.

A tanulás tevékenység, ill. tevékenységbe ágyazottan történik.

Folyamatjellegéből következik, hogy az előzetes tapasztalatoknak, az előzetes tudásnak döntő befolyása van arra, hogy mi az, amit a gyermek megtanulni képes a szó lehető legtágabb értelmében.

A tanulás legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés.

Az azonos időben zajló tanulási folyamatok intenzitása különböző. A fejlődés, a tanulás folyamatos, időkorlátok nélküli, egyéni ütemnek megfelelő. A gyermekek között érdeklődés, tanulási stratégia, tanulási típus tekintetében megmutatkozó különbségek léte természetes. A tanulás folyamat, melyben vannak megtorpanások, stagnálások, sőt visszaesések is.

A teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapításnak a bölcsődében nincs helye, ugyanis nem a fejlettebb szint gyors elérése a cél, hanem az, hogy minden gyermek örömteli tevékenységek során jusson előbbre. Az önálló gondolkodás, a véleményalkotás és a döntésképeség kibontakozásának segítése a tanulás fontos céljai.

A kisgyermekkor tanulás színterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és kommunikáció. A tanulás formái: utánzás, spontán játékos tapasztalatszerzés, a gondozónő-gyermek interakcióból származó

ismeretszerzés és szokáskialakítás. Az ismeretszerzéshez a lehetőségek, különböző anyagok, történések biztosítása a gondozónő egyik legfontosabb feladata, az érzelmi biztonság megteremtése mellett.

A gondozónő a sajátos nevelési igényű gyermekekkel való foglalkozás során módszerében figyelembe veszi, hogy náluk hosszabb időt vesz igénybe a tanulási folyamat, és ebben direkter kell részt vennie, mint az egészséges gyermekeknél. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében kevésbé építhet arra a belső motivációra, amely az ép gyermeknél természetesen jelentkezik a fejlődés folyamán.

Gondozás

Bensőséges interakciós helyzet kisgyermeknevelő és gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése.

A szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek csecsemőkortól kezdve aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben érzi a gondozónő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait a felnőtt megerősítéssel, dicséréssel jutalmazza (ez növeli az együttműködési kedvet), a sikertelenségért viszont nem jár elmarasztalás. Lényeges az elegendő idő biztosítása, mivel az egyes mozzanatok megtanulása hosszú gyakorlást igényel. A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a gondozónőnek a gyermekről adott jelzései kihatnak az önellátásra, a személyiség egészséges alakulására.

Játék

A gyermekkor legfontosabb tevékenysége, amely segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és a szociális fejlődését. A kisgyermeknevelő a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök) biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok fejlődésére is. A többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését.

Mozgás

Csecsemő- és kisgyermekkorban a mozgás alapvető formái alakulnak ki, fejlődnek. A mozgásigény rendkívül nagy, az egészséges gyermek örömmel gyakorolja a mozgást. Mind a szobában, mind az udvaron biztosítani kell a gyermekek számára minél nagyobb mozgásteret,

mozgásfejlesztő játékokat, melyek használata során gyakorolják a gyermekek az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a mozgásuk. A játékeszközök szerepe az érdeklődés felkeltése, a mozgás aktivitás fenntartása.

Fontos szempont, hogy a környezet balesetmentes legyen, a veszélyforrásokat kiküszöböljük. Minél változatosabb mozgásra van lehetősége a gyermekeknek, annál nagyobb örömet lelik a játékban.

Csecsemőknek olyan játszóhelyet kell biztosítani, amely védett, de elegendő hely áll rendelkezésre, pl.: hempergő, elkerített szobasarok.

A nagymozgásos játékokra a szabadban, udvaron, teraszon több lehetőség adott, mint szobában. A szobai játékok sokféleségük folytán a kéz finommozgását és a nagymozgásokat is fejlesztik. A szobában is szükségesek nagymozgásos játékok.

Az önállósági törekvések támogatása során a gondozási műveletekben való aktív részvétel a praktikus mozgások gyakorlására, finomítására ad lehetőséget.

Mondóka, ének

A bölcsődében sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre ad lehetőséget a környezet hangjainak megfigyelése, a kisgyermeknevelő kellemes ének- és beszédhangja, spontán dúdolgatása, ritmusos szövegmondása, a dallam és ritmushangszerek hallgatása, megszólaltatása, a közös éneklés. A gyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, felelősséggel kiválasztott és alkalmazott játékos mondókák, gyermekdalok, népdalok és értékes zeneművek felkeltik a kisgyermek érdeklődését, formálják esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segítik a hagyományok megismerését és továbbélését. A személyes kapcsolatban, játék helyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket keltenek, örömeleményt, érzelmi biztonságot adnak a kisgyermeknek. Az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet. Érzelmi alapon segítik az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez. A bölcsődei zenei nevelés eredményes megvalósítása lehetőséget nyújt a gyermek további zenei fejlődésére.

Vers, mese

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi-, értelmi- (ezen belül beszéd, gondolkodás, emlékezet és képzelet) és szociális fejlődésére. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének, pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a személyiségre. A verselés, mesélés,

képeskönyv-nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így a kisgyermek számára alapvető érzelmi biztonság egyszerre feltétel és eredmény. A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyekre más helyzetekben nincs lehetősége. Fejődik emberismerete, a főhőssel való azonosulás fejleszti empátiáját, gazdagodik szókincse. A mese segíti az optimista életfilozófia és az önálló véleményalkotás alakulását. Nem szabad megfeledkeznünk a „fejből” mondott mesék, az **alvás előtti mesélés fontosságáról**. A kisgyermek számára a velük történt események feldolgozásában, újra élésében segít, ha élethelyzetekről mesélünk.

A bölcsődében a népi és az irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A helyzetek alakítását, alakulását a gyermekek pillanatnyi érzelmi állapota és ebből fakadó igényei befolyásolják elsősorban.

Alkotó tevékenységek

Az öröm forrása maga a tevékenység – az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés, az alkotás – nem az eredmény.

A kisgyermeknevelő a feltételek biztosításával, az egyes technikák megmutatásával, a gyermek pillanatnyi igényeinek megfelelő technikai segítséssel, az alkotókedv ébren tartásával, a gyermek alkotásának elismerésével és megbecsülésével, megőrzésével segítheti az alkotó tevékenységek iránti érdeklődést és a személyiségfejlődésre gyakorolt hatások érvényesülését.

Egyéb tevékenységek

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, a környezet szépségéről való gondoskodáshoz kapcsolódnak (pl. viráglocsolás, gyümölcsnap előkészítése... stb.). Az öröm forrásai az együttesség, a közös munkálkodás és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A gyermekek bármikor bekapcsolódhatnak, és bármikor kiléphetnek. Az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat. A helyzetek lényeges tanulási lehetősége az egymásra épülő elemekből álló műveletsorhoz igazodással próbálkozás, az együttműködés és a feladatok megosztása. Az egyes tevékenységek fejlesztik az ízlést, a hétköznapi élet esztétikuma iránti igényességet, a mások felé fordulást, mások igényeinek figyelembe vételét és az empátiát.

10.A bölcsődei élet megszervezésének elvei

A gyermekcsoportok megszervezése

A bölcsődei gyermekcsoportok létszámát jogszabály határozza meg. Ennél magasabb létszám szakmailag nem fogadható el.

Napirend

A jól szervezett, folyamatos és rugalmas napirend a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt, folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását kívánja biztosítani, megteremtve a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét. A napirenden belül az egyes gyermek igényeit úgy kell kielégíteni, hogy közben a csoport életében is áttekinthető rendszer legyen, a gyermekek tájékozódhassanak a várható eseményekről, kiiktatódjon a felesleges várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalomát is biztosítja.

A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események (tisztálkodás, étkezés, alvás) a gyermek biztonságérzetét, eligazodni tudását eredményezi a napi eseményekben (szituatív emlékezet), kiegyensúlyozottságát teremtik meg – s egyben kiiktatják a felesleges várakozási időt.

A napirend függ a gyermekcsoport életkori összetételétől, fejlettségétől, szükségleteitől, de befolyásolják azt az évszakok, az időjárás, a csoportlétszám és egyéb tényezők (pl. a bölcsőde nyitása, zárása, stb.) is. A kisgyermeknevelők munkarendje a gyermekek napirendje alapján készül el.

Felmenő rendszerrel biztosítjuk a személyi állandóságot a kisgyermek számára.

A csoportban két alcsoport van, a napi feladatokat két „saját” gondozónő látja el. A „saját” gondozónő hiányzása esetén a társ gondozónő veszi át a gyermekek ellátását.

• **I. Alcsoport**

• **Kisgyermeknevelő neve:**

7⁰⁰ - 7³⁰ –ig

Érkezés a bölcsődébe, gyermekek átvétele.

Üdvözlés, köszönés, elköszönés a szülőtől.

Folyamatos játék, beszélgetés vagy pihenés a csoportban.

7³⁰ - 8⁰⁰ –ig

Szükségletek végzése egyéni biológiai ritmusnak megfelelően.

Egyéni fejlettségnek megfelelően önállóan vagy segítséggel mosakodás, törölközés, fésülködés.

A reggeliig folyamatos játék.

8⁰⁰ - I. Alcsoport

• **II. Alcsoport**

Kisgyermeknevelő neve:

8¹⁵ – II Alcsoport

Előkészület a reggelihez. Asztalhoz ülés. Kínáló tányér használata.

Reggelizés, kulturált étkezési szabályok elsajátításával, betartásával.

Reggelizés befejeztével szalvéta használat

Szájápolás, öblögetés a fürdőszobában.

Reggelizés befejezése után játék.

10⁰⁰

Tízórai elfogyasztása. Szalvéta használat.

Szükség szerint WC, bili használat, kézmosás és törlés.

A tízórai elfogyasztása után játék.

Csütörtök gyümölcssaláta készítése, elfogyasztása.

10¹⁵-től I. Alcsoport

10²⁵-től II Alcsoport

Gondozási sorrend szerint, időjárástól függően

Az udvari játékhoz át és felöltözés.

Az udvaron szaladgálás, labdázás, motorozás, homokozás. Sok mozgás és bekapcsolódási lehetőség a nevelői program alapján a játékkezdeményezésbe és együtt játszásba.

11¹⁵-től I. Alcsoport

11³⁰-től II Alcsoport

Bejövetel az udvarról, átöltözés önállóan vagy segítséggel. Egyes ruhadarabok elrakása a szekrénybe.

Szükség szerint WC vagy bili használata, pelenka csere.

Kéz és arcmosás, törlés, fésülködés a tükör előtt.

Ebédig játék.

11⁴⁵-től I. Alcsoport

12⁰⁰-től II Alcsoport

Előkészület az ebédhez. Asztalhoz ülés, étel kiszedés.

Ebédelés a kulturált étkezési szabályok elsajátításával, betartásával

Ebéd befejeztével szalvéta használat.

Alváshoz készülődés: kényelmetlen ruhák levétele.

14³⁰-15⁰⁰-ig

Ébredési sorrendben WC, bili használat, pelenka csere, kézmosás, törölközés, fésülködés tükör előtt.

Uzsonnáig játék.

Előkészület az uzsonnához.

15⁰⁰-tól

Asztalhoz ülés, kínáló tányér használata.

Uzsonnázás kulturált étkezési szabályok elsajátításával, betartásával.

Uzsonna befejeztével szalvéta használat.

Játék.

15²⁰-17⁰⁰-ig

Elköszönés, távozás a bölcsődéből.

év hó nap

Gondozónő

Jóváhagyta:

szakmai vezető

Gondozónő

„Saját gondozónő”- rendszer

A „saját gondozónő”-rendszer a személyi állandóság elvén nyugszik. A csoport gyermekeinek egy része (5-6 gyermek) tartozik egy kisgyermeknevelőhöz. A gondozás-nevelés mellett ő kíséri figyelemmel a gyermek fejlődését, vezeti a feljegyzéseket, törzslapját, naplóját, ő tartja számon az újabb fejlődési állomásokat.

A „saját gondozónő” szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe, és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő a kisgyermeknevelője (felmenőrendszer). Az ún. ölelkezési időben – az az időszak, amikor mindkét kisgyermeknevelő a csoportban van – idejét elsősorban a „saját” gyermekei gondozására, nevelésére fordítja.

A „saját gondozónő”-rendszerben több figyelem jut minden gyermekre, számon lehet tartani a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait, elsősorban a „saját” gondozónő segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken.

Házirend

Az intézmény Házirendje segíti a szülők eligazodását az új környezetbe, védi a gyermekek érdekeit.

Beszoktatás(adaptáció)- szülővel történő fokozatos beszoktatás

A szülővel történő fokozatos beszoktatás a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. Az anya vagy apa jelenléte biztonságot ad a kisgyermeknek, és megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodást. A kisgyermek és a kisgyermeknevelő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket az új környezet elfogadásában., jelentősen megkönnyíti a beilleszkedést a bölcsődei közösségbe, mérsékli az adaptáció során történő stressz reakciók súlyosságát, időbeni elhúzódását.

Bölcsőde család kapcsolat szinterei

Családlátogatás

Célja: a családdal való kapcsolatfelvétel, a gyermeknek és a szülőknek otthoni környezetben való megismerése, ezért lehetőség szerint az első családlátogatásra a beszoktatás megkezdése előtt kerüljön sor. A családlátogatás arra is lehetőséget nyújt, hogy a szülő bővebben informálódjon a bölcsődei életéről, jobban megismerje azokat a kisgyermeknevelőt, akikre gyermekét bízta.

A családi élet az emberek intim szférájához tartozik, ezért a családlátogatás lehetőségének ajánlásakor, az időpont megválasztásakor, a családlátogatás alatt és után a család kívánságait mindenek felett tiszteletben kell tartani (a családlátogatás előli elzárkózást is).

Szülővel történő fokozatos beszoktatás (adaptáció)

A szülővel történő fokozatos beszoktatás a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. Az anya vagy az apa jelenléte biztonságot ad a kisgyermeknek, és megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodását. A kisgyermek és a kisgyermeknevelő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket új környezetének elfogadásában, jelentősen megkönnyíti a beilleszkedést a bölcsődei közösségbe, csökkenti az adaptáció során fellépő negatív tüneteket (pl. étvágytalanság, súlyesés, nyugtalanság, sírás, tiltakozás, alvászavar, stb.). Az óvodába a bölcsődei módszer szerint került bevezetésre.

10 A bölcsőde szakmai munkája

Az országos BÖLCSŐDEI NEVELÉS- GONDOZÁS ALAPPROGRAM alapján elkészült helyi szakmai program alapján végzik intézményünkben a kisgyermeknevelők a munkájukat. Szakmai munkánkra jellemző, hogy a családokkal szorosan együttműködve próbálunk még hatékonyabb eredményt elérni. A gyermekek korától függően a gondozónők változatos tevékenységeket kínálnak. A gyermekek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez,

érzelmi, hangulati állapotához igazodó kezdeményezések felkeltik a kisgyermek érdeklődését. Arra fektetünk nagy hangsúlyt, hogy az alkalmazott módszerekkel gyermekeinket felkészítsük az óvodai életre.

11. Programjaink:

- Gyere és játssz!- őszi délután szülőkkel
- Télapóvárás- szülőkkel
- Zene bölcsi
- Karácsony
- Farsang
- Húsvétváró délután
- Tavasz váró virágültetés
- Városi Gyermeknap
- Vonatozással egybekötött kirándulás
- Óvodába menő gyermekek búcsúztatása
- Születésnapok megünneplése
- Szülői értekezlet, szülőcsoportos beszélgetés

Programjaink közül több nyitott, a szülők nagy része szívesen vesz részt benne:

Farsang

Ez az év első ünnepe. Januárban kezdjük a készülődést. A gyermekekkel közösen készítünk álarcokat, és szemüvegeket. Színes papírokat ragasztunk fel az elkészült műre, vagy rajzolunk, festünk rá. Farsangra feldíszítjük a szobát lufikkal, lampionokkal.

Minden kisgyermeknevelő beöltözik jelmezbe, a gyerekeket is átöltöztetik a szülők, vagy a gondozónők. Az egész napos mókás buli alatt a gyerekekkel énekelünk, táncolunk.

Húsvét

A gyerekek nagy izgalommal készülnek az ünnepre. Minden évben kapunk erre a napra élő nyuszikat, bárányt, kiskecskét. Az állatokat nagy várakozás előzi meg, hiszen a gyerekek testközelből ismerkedhetnek, simogathatják, figyelhetik mozgását, etethetik, vagy akár ölbe is vehetnek egy kis állatot. Közben különböző programokkal egészítjük ki a közös délutánt(ugráló-vár, arcfestés)

A házi és vadállatok megismerése során sok-sok kérdésre kapnak választ a gyermekek:

- Mit eszik a nyuszi,
- Hol él a bárány

A kisgyermeknevelők készülődés közben ismertetik a zöldségeket is a gyerekekkel, majd megkóstoltatják, megszagoltatják a különböző élelmiszereket. Az ünnep napján, - jó idő esetén – a csoki tojásokat kosarakba rakva bokrok alá vagy a fűbe rejtik a kisgyermeknevelők, amit a gyerekek nagy ügyességgel keresnek meg. A nyusziknak fűvet gyűjtenek valamint a szakács nénitől kapott répával, káposzta levéllel etetik meg őket.

Tavaszcímű virágültetés

A kisgyermekekkel elmegyünk a Közterület-fenntartó Szervezet virágkertetébe és ott együtt virágokat ültetünk, amit a bölcsőde udvarán gondozunk. Ezzel várjuk a tavaszt!

Anyák napja

A készülődés

- Anyák napi versekből,
- dalokból, mondókákból
- szívecskék kifestéséből,
- tenyerek körülrajzolásából,
- anyukáknak, mamáknak szánt rajzokból, festményekből, hajtogatásokból áll.

Ezen a napon megkérjük az anyukákat, hogy ők jöjjenek délután a gyermekért, majd a kisgyermeknevelő segítségével egy kis vers kíséretében átadják az elkészített ajándékot.

Születésnap

A kisgyermeknevelő készít a szülinapos gyermeknek ajándékot. (gipszből készített nyakláncot) A nap folyamán valami kis jellel megkülönböztetik a születésnapos gyermeket a többiektől, és többször elmondják, hogy ő az ünnepelt. A gyertya elfújása után énekelnek, tapsolnak, majd átadják az ajándékot, és elfogyasztják a tortát.

Városi Gyermeknap

A városi gyermeknap keretében a „Ficánka” sátor alatt várjuk a különböző „kézműves” programokkal a bölcsődés korú gyermekeket. Lehet liszt-gyurmázni, gipszet festeni, rajzolni, ragasztani.

Vonatozással egybekötött kirándulás

A szülőkkel együtt minden évben kirándulni visszük a gyermekeket.

A nyár befejezéséért megtartjuk az óvodába ballagó gyermekek Búcsúztatóját

A ballagó gyermekeknek batyut készítenek a kisgyermeknevelők, amibe kis útravalót tesznek. A teraszt feldíszítjük, délután a teraszon közös ünnepi uzsonna elfogyasztásával köszönünk el a gyerekektől.

Gyere és játssz

Ősszel a beszoktatás mellett Gyere és játssz- nevű, közös délutánt szervezünk a szülőkkel. Apukák segítségével a programban szerepel tökfaragás, gesztenyebáb készítése, levélragasztás, gipszfestés. A délutánt közös sültök evéssel zárjuk.

Mikulás

Dalokkal, versekkel ismerkedünk a Mikulással. A szobát feldíszítjük, az ünnep hangulata átjárja a csoportot. Minden gyermeket nevéen szólítva, személyesen adja át a Téalpó az ajándékot.

Zene bölcsi

A zene bölcsit minden második pénteken szakember tartja, a kisgyermek hallásának fejlesztése érdekében és a hangszerek megismerése céljából.

Az év utolsó ünnepe a Karácsony

Ahogy a Mikulás elmegy, már készülődünk is a karácsonyra. A bölcsődében a karácsony jelzésértékű. Díszeket készítünk a fenyőágra, amivel a szobát hangulatossá tesszük, adventi koszorút fonunk, amire gyertyákat helyezünk. A gyerekek festenek, ragasztanak. Közösen mézeskalácsot sütünk, diót törünk. Karácsonyi énekeket énekelünk, verseket mondunk, zenét hallgatunk.

12. Partneri kapcsolatok, együttműködés

Szülők

Szülői értekezletet évente két alkalommal tartunk . Az aktuális témák mellett mindig meghívunk egy vendéget is.,

Évente legalább két alkalommal, csoportosan kötetlen beszélgetés formájában dolgozunk fel szülőcsoportos megbeszélés keretében egy-egy aktuális témát, felmerülő nevelési-gondozási feladatot, eseményt.

Gyakoriak a szülőkkel közös programok az előzőekben leírtaknak megfelelően

Óvoda / átmenet biztosítása, közös programok, napi együttműködés

Gyermekjóléti szolgálat rendszeres megbeszélések, jelzőrendszeri keretek

13.A szolgáltatás igénybe vételének módja, a szolgáltatásról szóló tájékoztatás formája

A bölcsődei szolgáltatás igénybevétele - a bölcsődei felvétel - egész évben folyamatos

.A bölcsődei alapellátást A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997.

évi XXXI. törvény értelmében azon családok gyermekei vehetik igénybe, ahol a szülők dolgoznak, munkaerő piaci részvételt elősegítő programban, képzésben vesznek részt, betegségük vagy egyéb ok miatt gyermekük napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni.

Bölcsődénkben a kisgyermek napközbeni ellátását különösen azon gyermekek számára biztosítjuk, akiknek fejlődésük érdekében állandó napközbeni ellátásra van szükségük, akiket egyedülálló vagy időskorú személy nevel, vagy akikkel együtt a családban három vagy több gyermeket nevelnek, kivéve azokat, akikre nézve eltartójuk gyermekgondozási díjban részesül, akiknek szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásukról nem tud gondoskodni.

A bölcsődei felvétel során előnyben részesítjük azt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket, akinek szülője vagy más törvényes képviselője igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll.

A szolgáltatás igénybe vételének módjáról a szülők tájékozódhatnak az intézményben.

Bölcsődénkben a beiratkozás utáni felvétel során a szolgáltatásról a szülők tájékoztatást kapnak írásban (házirend, szórólap) és szóban (első interjú – személyes beszélgetés, szülői értekezlet). A tájékoztatás tartalmazza az ellátás tartalmát és feltételeit; az intézmény által vezetett és az adott gyermekre vonatkozó nyilvántartásokat, valamint az azokba történő betekintés módját; a család és a bölcsőde kapcsolattartásának formáit; a házirendet; a panaszjog gyakorlásának módját, jogokat és az érdekképviselő működését; az érték és vagyonmegőrzés módját; a fizetendő személyi térítési díjat. A tájékoztatást követően az ellátásra jogosult gyermek törvényes képviselője megállapodást köt az intézménnyel, melyben egyben nyilatkozik, hogy az általa megadott személyes adatok a valóságnak megfelelnek, és ha abban változás áll be azt köteles jelezni, valamint az ellátásról a tájékoztatást megkapta.

14. Az igénylők, és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos szabályok

A gyermeki és szülői jogok és kötelességek

-A gyermeknek joga van, hogy: segítséget kapjon a sajátcsaládjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társa-dalomba való beilleszkedéséhez,

- *sajátos nevelési igény, tartós betegség esetén a fejlődését és személyisége kibontakozását segítő különleges ellátásban részesüljön,*
- *a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros szerek ellen védelemben részesüljön,*
- *emberi méltóságát tiszteletben tartás, a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal -, az elhanyagolással szemben védelemben részesüljön,*
- *a hátrányos megkülönböztetés minden formájától mentes nevelésben, gondozásban részesüljön*

. A szülő joga, hogy:

- *megválassza az intézményt, melyre gyermeke nevelését, gondozását bízta,*
- *megismerhesse a gyermekcsoportok életét,*
- *megismerje a nevelési, gondozási elveket,*
- *tanácsot, tájékoztatást kérjen és kapjon a gyermeke nevelőjétől,*
- *véleményt mondjon, illetve javaslatot tegyen a bölcsőde működésével kapcsolatban,*
- *megismerje saját gyermeke ellátásával kapcsolatos dokumentumokat.*

A szülőkötelessége, hogy:

- *a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel és intézményekkel együttműködjön,*
- *a fizetendő személyi térítési díjat időben rendezze,*
- *az intézmény házirendjét betartsa.*

15. A személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelme

Az intézmény közalkalmazottai körében csak olyan személy állhat alkalmazásban, akivel szemben nem áll fenn A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi. XXXI. törvény kizáró tényezője. Az intézmény dolgozóit és vezetőjét panasztétel esetén munkáltatójuk és fenntartójuk védelme illeti meg a kivizsgálási időszak végéig.

A szociális ágazatban foglalkoztatottak, vagy munkaviszonyban álló személyek esetében biztosítani kell, hogy a munkavégzéshez kapcsolódó megbecsülést megkapják, tiszteletben tartásuk emberi méltóságukat és személyiségi jogaikat, munkájukat elismerjék, valamint a munkáltató megfelelő munkavégzési körülményeket biztosítson a számukra. Közfeladatot ellátó személynek minősül a kisgyermeknevelő munkatárs.

Az ellátást igénybe vevőt megilleti:

- a személyes adatainak védelme,*
- a magánéletével kapcsolatos titokvédelem,(egészségi állapota, személyes körülményei, jövedelmi viszonyai, szociális rászorultság),*
- panasztétel joga.*

A bölcsődei szolgáltatások biztosítása során tilos a hátrányos megkülönböztetés

A bölcsőde különös figyelmet fordít a gyermeki, szülői jogok érvényesülésére, tájékoztatással, érdekképviselettel. A gyermekek napközbeni ellátása keretében a bölcsődei ellátásban részesülők jogainak és érdekeinek érvényesítését elősegítő Érdekképviseleti Fórum működik.

. 16.Képzés, továbbképzés, az egyéni fejlődés biztosítása

A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenységet végző szakemberek számára kötelező a szakmai továbbképzés, melyet a 1993. évi III. Törvény szabályoz, a részletes szabályokat a 9/2000. (VIII.4.) SZCSM rendelet tartalmazza. A továbbképzési kötelezettség minősített továbbképzésen való részvétellel teljesíthető. A képzési ciklus alatt felsőfokú végzettség esetén 80, egyéb szakképesítés esetén 60 továbbképzési pontot kell megszerezni.

A szakdolgozók lehetőség szerint kötelező továbbképzéseken vesznek részt, e mellett házi továbbképzések keretében is foglalkozunk a szakmai ismeretek megújításával, új módszerek átadásával.

Önképzés:

a bölcsődében dolgozó szakemberek, a továbbképzéseken való részvételen felül is rendszeresen képezik önmagukat. Szakkönyvek olvasásával, szakmai folyóiratok beszerzésével, jogszabályokat értelmező kiadványok olvasásával, internet használatával

A pályakezdő kisgyermeknevelők szakmai fejlődését gyakornoki rendszerben biztosítjuk.

A Bölcsőde szakmai programját készítette:

A bölcsőde szakmai programját elfogadta
egyetértését a szülők képviselőjében kinyilvánította

A Balatonboglári Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde szakmai programját megismerte és
elfogadta:

Az alkalmazotti közösség:

Szülői Munkaközösség

Balatonboglár Városi Önkormányzat Képviselő -testülete